

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

MILENA ZUPANČIČ
IN DR. DANILO TŮRK

ČASTNA MEŠČANA
LJUBLJANE 2025

Ljubljana

**ZAHVALILI SMO SE LJUDEM, KI NAŠE MESTO POVEZUJEJO V SKUPNOST, PA
ŠE NAJ BLOK, DREVO IN DREVORED LETA SMO IZBRALI. ZA OBE EKIPI SMO
NAVIJALI NA TEKMI ŽENSKIH NOGOMETNIH KLUBOV IN PREPEVALI
V ZBORU. KOSILO SMO POJEDLI NA ODPRTI KUHNI, NA EIPPROVI ULICI
PA SMO NAZDRAVILI NA NOVE ZMAGE.**

O ČEM PIŠEMO TOKRAT

Naše mesto je več kot le mravljišče stavb, ulic, trgov, parkov, koles, avtobusov in ljudi. Ljubljana je skupnost. To pomeni, da se naša življenja prepletajo, vsak od nas s svojimi dejanji vpliva na druge. Majsko številko revije zato posvečamo posameznikom in organizacijam, ki nas povezujejo v skupnost. Izkazali so se s spodbujanjem radovednosti in napredka, ustvarjalnostjo, domiselnostjo, vrhunskimi kulturnimi in športnimi dosežki, bojem za pravičnejšo družbo, pomočjo soljudem in zastopanjem vrednot Ljubljanec v svetu. Mednje sodita nova častna meščana, gledališka in filmska igralka Milena Zupančič ter nekdanji predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk. Predstavljamo vam še prejemnike nagrad in plaket glavnega mesta Ljubljana ter junake, ki smo jih nagradili s priznanji s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Junaki so bili tudi partizani, ki so 9. maja 1945 po koncu druge svetovne vojne slavnostno vstopili v prestolnico, kjer jih je s cvetjem in zastavami pozdravila navdušena množica. Vojne je bilo konec, boj za pravičnejšo družbo pa se nikdar ne ustavi. Simbol tega je nogometna tekma ženskih nogometnih klubov Olimpija in Ljubljana, ki smo jo spremljali na Stadionu Šiška. Kljub omejenim sredstvom, ki ne bi zadoščala niti za malico katerega od svetovnih nogometnih zvezdnikov, so se nogometašice srčno borile za zmago. Skupnost povezuje tudi dobra hrana, to ve vsak, ki se je ob polni mizi zaklepetal s prijatelji ali družino. Nekaj podobnega je Odprta kuhna, ki je po nekaj letih postala nepogrešljiv del naše skupne zavesti. Kam gremo v petek? Ja na Pogačarjev trg, seveda, potem pa zavijmo še na Eipprovo ulico, kjer je prav lušno posedeti pred lokali in se prepustiti življenju, ki mimo nas pleše v počasnem spomladanskem valčku. Dober tek in na zdravje!

Ljubljana

maj 2025

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Janković

Uredniški odbor

Marjan Sedmak
(predsednik), Manuela Ela
Piškur (podpredsednica),
Maruša Babnik, dr. Tina
Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senić

Pomočnica

odgovornega urednika
Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Jernej Čampelj

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

133.405 izvodov

**Predloge, pohvale, kritike
ali le pozdrave pošljite na:**
revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem
papirju. Glasilo brezplačno
prejme vsako gospodinjstvo v
Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

ZORAN JANKOVIĆ

župan

Mir je naša največja vrednota

Pred 80 leti so partizani vkorakali v Ljubljano in oznanili svobodo. To je bil velik dan za Ljubljano in celotno Evropo, saj se je končalo obdobje fašizma in nacizma, ki sta si želela podjarmiti svet. Ta dan so se sprostila najgloblja čustva in navdušenje je preplavilo ulice. Svoboda! Ljubljana je svobodna!

»Naj se nikoli več ne ponovi,« ves čas poudarjajo tisti, ki so doživeli vojno in žičnati obroč okoli našega mesta, ki je preprečeval stik z zunanjim svetom. Kar 1495 dni so naši predniki dan za dnem dokazovali, da se ne bodo pustili ustrahovati okupatorjem. S solidarnostjo, tovarištvom, medsebojno pomočjo in z enim samim ciljem – biti znova svobodni – so ob pomoči zaveznikov premagali to največje zlo 20. stoletja. Ljubljana zato še danes ponosno nosi naziv mesto heroj. S spoštljivim spominom na pogumna dejanja naših prednikov gradimo mesto na vrednotah, ki so jih izborili v letih okupacije. Na tej podlagi odločno stopamo prihodnosti naproti in se pogumno soočamo z izzivi sodobnega časa.

A zdi se, da negotovi časi zopet trkajo na vrata. Trenutne razmere po svetu nas opominjajo, da mir ni samoumeven in da si je za njegovo ohranitev treba prizadevati ves čas. V trenutkih, ko se zdi, da je najlažje zanetiti konflikt, je toliko pomembneje poudarjati pomen sodelovanja, povezovanja in medsebojnega spoštovanja. Zato se v dneh, ko se vedno bolj odkrito govori o vojni, ko egoizem in sovraštvo prevečkrat stopata v ospredje, vedno bolj zavedamo, kako pomembna

sta svoboda in mir. Vsakdo izmed nas in vsi skupaj si moramo po najboljših močeh prizadevati ohraniti to največjo vrednoto – mir.

Naša dejanja bodo imela odločilen vpliv tudi na generacije, ki prihajajo. Vsak izmed nas si želi, da bi naši otroci in vnuki živeli v svobodnem svetu, v katerem bi lahko življenje krojili po svojih željah in kjer ne bi bilo ovir za uresničevanje njihovih ciljev in sanj. Na nas je, da jim tak svet omogočimo. Prepričan sem, da je združena Evropa s pridruženimi članicami, predvsem z območja Balkana ter z Ukrajino in Rusijo, ključna za ohranitev miru in dolgoročne stabilnosti. Evropa mora z enotnim glasom zagovarjati vrednote miru, stabilnosti, spoštovanja, solidarnosti in strpnosti ter aktivno sodelovati pri vzpostavitvi ravnovesja v svetu. Vedno sem se z največjo odgovornostjo pripravljen pridružiti aktivnostim, ki bodo prispevale k miru. Prepričan sem, da je način življenja Ljubljančank in Ljubljančanov, kjer živimo skupaj in spoštujemo različnosti, lahko zgled vsem.

Spoštovane meščanke, spoštovani meščani, iskreno vam čestitam ob mestnem prazniku in se veselim srečanja z vami na pohodu po Poti ob žici. Hkrati čestitam letošnji častni meščanki Mileni Zupančič in letošnjemu častnemu meščanu dr. Danilu Türku ter vsem prejemnikom nagrad in plaket mesta Ljubljane. Vi ste ponos našega mesta, zame najlepšega na svetu!

**Srečno, draga Ljubljana!
Srečno, Slovenija! Srečno, Evropa!**

Imaš inovativno idejo? Prijavi se projektu PONI LUR in jo uresniči!

Projekt ti ponuja:

- 4-mesečno redno zaposlitev
- podjetniška usposabljanja
- mentorstvo in pomoč pri razvoju ideje
- možnost individualnih izobraževanj

Več informacij najdeš
na www.rralur.si.
Prijavi se do
23. maja 2025.

PONI
PODJETNO NAD IZZIVE
Ljubljanska urbana regija

Prenavljamo. Za vas.

ZAPRTA LORENZOVA CESTA

Zaradi rekonstrukcije cestišča bo do predvidoma 15. junija za ves promet zaprta Lorenzova cesta na odseku od krožišča pri nakupovalnem središču Supernova do Ukmarjeve ulice.

Obvoz poteka po Ukmarjevi, Cvetkovi in Kumarjevi ulici.

Vse udeležence v prometu prosimo za razumevanje in upoštevanje prometne signalizacije. Celovite informacije o mobilnosti in zaporah cest v Ljubljani lahko spremljate na našem portalu aktualnih prometnih informacij prominfo.projekti.si.

Aktivni dan za mlado srce

V soboto, 24. maja, bo Koronarni klub Ljubljana skupaj z zdravniki diabetologi, kardiologi in nefrologi v okviru Aktivnega dneva za mlado srce vnovič ozaveščal o neločljivi povezanosti srčno-žilne, ledvične in sladkorne bolezni. Dogodek bo v prostorih Koronarnega kluba Ljubljana na Štepanjskem nabrežju 38 in na zelenici pred stavbo na navedenem naslovu. Namenjen je bolnikom, njihovim svojcem in drugim prebivalcem Ljubljane. Udeleženci dogodka si bodo lahko brezplačno izmerili krvni tlak, holesterol in glukozo v krvi ter imeli možnost krajših brezplačnih posvetov o izvidih z zdravniki in drugimi zdravstvenimi delavci. Poleg meritev bodo organizirali tudi interaktivne delavnice z zdravniki na temo srca, ledvic in krvnega sladkorja. Za udeležbo na delavnicah je potrebna predhodna prijava. Več informacij o dogodku dobite na spletnem mestu koronarni-klub-lj.si.

Zapisniki in magnetogramski zapisi sej Mestnega sveta MOL so objavljeni v rubriki Seje Mestnega sveta na ljubljanasi.si.

Zdravje na prvem mestu – v prvem mestu!

V ponedeljek,
19. maja, med 14. in
18. uro ste vabljeni v
Cukrarno, kjer bomo
skupaj naredili korak
k bolj zdravemu
in zadovoljnemu
življenju.

Center za krepitev zdravja ZD Ljubljana vam bo predstavil, kako vas lahko s svojimi programi podpre na poti do boljšega počutja, večje vitalnosti in trdnega zdravja. Seznanili se boste s:

- ključnimi brezplačnimi preventivnimi programi,
- praktičnimi nasveti za vsakdan,
- možnostmi osebnega vključevanja v aktivnosti za boljše zdravje.

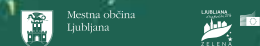
Brezplačni dogodek je namenjen vsem, ki menite, da je zdravje največja vrednota – in da nikoli ni prezgodaj (ali prepozno) za pozitiven začetek.

3. festival biotske raznovrstnosti

RAZNO ŽIVO

22. maj 2025,
med 9. in 18. uro
Pogačarjev trg

Predčasno glasovanje na referendumu v Hali Tivoli

Državna volilna komisija se je 17. aprila 2025 na 5. seji seznanila z odločitvijo okrajnih volilnih komisij, da bo predčasno glasovanje na referendumu o zakonu o dodatku k pokojnini za izjemne dosežke na področju umetnosti za volivke in volivce z območja Ljubljane potekalo v veliki dvorani Hale Tivoli na Celovski cesti 25.

Predčasno glasovanje na zakonodajnem referendumu bo **6., 7. in 8. maja 2025**. Za območje Upravne enote Ljubljana bo za vseh 14 volilnih okrajev tokrat organizirano v Hali Tivoli.

V Hali Tivoli bo na dan glasovanja, v nedeljo, 11. maja 2025, organizirano tudi tako imenovano omnia volišče (za glasovanje zunaj okraja stalnega prebivališča).

Trajnostne in zabavne igrače

V trgovini Ristanc na Gallusovem nabrežju 11 že od leta 1992 trmasto vztrajajo pri tem, da so trije pogoji za dobro otroško igračo varnost, uporabnost in estetskost. Trdijo tudi, da so naravni materiali, še posebej les, najboljši za izdelavo igrač. Njihovi izdelki so obdelani z naravnimi olji in pobarvani z nestrupenimi barvami, zato so prijetnega vonja in otipa, skladnega videza in varni za malčke. Lesene igrače niso staromodne, nasprotno, so trajnostne in brezčasne. Priljubljeni so tudi lutke, učni pripomočki in magnetne knjige. Trgovina je majcena, zato v njej lahko izbirate med že izbranim. Je tudi prostor srečevanja ter izmenjave znanj in izkušenj otrok, staršev in pedagogov. Res fino.

Park ljubečih src

Na zelenici med Praprotnikovo, Zvonarsko, Prijateljevo in Cimpermanovo ulico je živahno. Otroci se lovijo med igrali, na mizi za namizni tenis se odvija pravi turnir, na klopcah okoliški prebivalci lovijo sončne žarke, vse pa mirno opazuje spomenik padlim v NOB. V park, ki je na pobudo pesnika Braneta Mozetiča in direktorja ZRC SAZU dr. Ota Lutharja dobil ime po pesnici Adi Škerl in njeni življenjski sopotnici Sonji Plaskan, je prišla pomlad. »V času temnih novic mi tudi kot pripadniku LGBTQ+ skupnosti to poimenovanje daje žarek upanja, da kot družba vendarle delamo tudi korake naprej,« je ob tem povedal doc. dr. Boris Kern z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

Z-d-r-a-v-o, zdravo, zdravo, zdravo!

Na sončen dan je bilo lepo videti otroke in mladino, ki so se prišli v park Tivoli družiti ob športnih in orientacijskih preizkusih, ustvarjalnih delavnicah in pestrem programu različnih veščin. To je bil Taborniški feštival, ki ga vsako pomlad organizira Mestna zveza tabornikov Ljubljana, tokrat pa se ga je udeležilo približno 200 prostovoljcev in 2000 obiskovalcev iz vse Slovenije. Na njem so predstavili knjigo Prvih sedemdeset taborniških zgodb, v kateri sta skozi osebna pričevanja tabornic in tabornikov predstavljena naša največja mladinska prostovoljna organizacija in njen pomen za posameznike in skupnost. Naročite jo na spletni strani Taborniške zveze Slovenije taborniki.si.

Anitino drevo

Ob Poti spominov in tovarištva blizu gradu Fužine raste drevo, ki nas bo vedno spominjalo na izjemno humanitarko in častno meščanko Anito Ogulin, njeno srčnost, predanost ter neomajno zavezanost pravičnejši in sočutnejši družbi. Ob drevesu so zapisane besede »moč, sočutje, upanje in pogum«, ki so bili temelji njenega življenja in delovanja. Čeprav Anite ni več med nami, je njeno poslanstvo še kako živo. Njeno drevo nam bo ponudilo prostor, kjer se bomo lahko ustavili, si vzeli čas in se znova zavedeli, da ni dovolj samo videti, ampak moramo tudi čutiti. Naj nas Anitino drevo vsakič znova spomni, da so moč, sočutje, upanje in pogum vedno prava pot.

Mesto se zahvaljuje

Nagrade in plakete glavnega mesta Ljubljana so izraz največjega spoštovanja do posameznikov, skupin in organizacij, ki s svojim znanjem, srčnostjo in predanim delom krepijo utrip mesta ter prispevajo k njegovi prepoznavnosti doma in po svetu. MOL nagrade za izjemne življenjske dosežke podeljuje že vse od leta 1965, plakete za dolgoletni prispevek k razvoju, blaginji in kakovosti življenja v prestolnici pa od leta 1997. Letos je bilo posameznikom in organizacijam, ki so s svojim delom pustili neizbrisen pečat v zgodbi Ljubljane, podeljenih pet nagrad in sedem plaket.

NAGRADE GLAVNEGA MESTA LJUBLJANE ZA LETO 2025

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA

Inštitut, ki deluje že sto let, sodi med najstarejše tovrstne znanstvene ustanove na svetu. Njegovo raziskovalno delo sega od preučevanja položaja manjšin doma in slovenskih manjšin v sosednjih državah do tematik migracij, integracije priseljencev in marginalizirane romske manjšine. S strokovnostjo, pedagoškim delom in vključevanjem v mednarodne raziskovalne mreže krepí vrednote medkulturnega dialoga. »Sto let obstoja potrjuje, da je zgodovinsko utemeljena potreba po raziskovanju etnične in kulturne raznolikosti stalnica vsakega obdobja in vsakega okolja,« poudarjajo na inštitutu. S svojim delom brez dvoma bogatijo naše mesto ter širijo prostor razumevanja in spoštovanja različnosti.

LJUBHOSPIC - ZAVOD HOSPIC LJUBLJANA

Zavod Ljubhospic na Hradeckega cesti 20, ki letos praznuje deset let delovanja, je v slovensko okolje vnesel edinstven model stacionarne hospic paliativne oskrbe. Od sprejema prvih bolnikov na valentinovo leta 2016 brezplačno 24 ur na dan celostno oskrbuje umirajoče. V središču je človek: njegovo dostojanstvo, mir in spoštovanje. Pomemben del poslanstva je tudi spremljanje svojcev v času slovesa in žalovanja. V delo so vključeni strokovnjaki in predani prostovoljci. Ljubhospic – ustanoviteljica in glavna podpornica je Lekarna Ljubljana – s svojim delovanjem soustvarja prostor sočutja, humanizira odnos do minljivosti ter bogati kulturo naroda z globokim razumevanjem življenja v vsej njegovi ranljivosti in lepoti.

DR. MIHA KOS IN USTANOVA HIŠA EKSPERIMENTOV

Hiša eksperimentov, ki je bila ustanovljena leta 1996 na pobudo dr. Mihe Kosa, je prvi center znanosti v širši regiji in domovanje radovednosti. Majhna ekipa z veliko domišljije je razvila več kot 200 interaktivnih eksperimentov, 30 znanstvenih šovov in organizirala 15 izvedb Znanstivala. Vsebine ustvarjajo sami, z mislijo na vse: otroke, družine, učitelje, ljudi z različnimi življenjskimi izkušnjami. Hiša odpira okna pogumu in ustvarjalnosti, kjer so napake del učenja. »Zadnjih 30 let smo jih naredili veliko in se iz njih ogromno naučili. Ta nagrada dokazuje, da so bile koristne,« pravi dr. Kos. Vabljeni na Trubarjevo 39 – otroci in vsi, ki otroka še nosite v sebi.

MAG. MOJCA MIHELIČ

Mag. Mojca Mihelič je učiteljica po srcu in ravnateljica z vizijo. Že štiri desetletja živi za šolo – najprej kot učiteljica matematike in fizike, zadnjih 20 let pa kot ravnateljica Osnovne šole Danile Kumar v Gogalovi ulici 15. Njeno delo je preplet mentorstva, raziskovanja, sodelovanja z univerzami in vztrajanja pri kakovostnem javnem šolstvu. Leta 2023 je prevzela vodenje slovenskih ravnateljev in pomočnikov ravnateljev osnovnih in glasbenih šol ter zavodov s prilagojenim programom. Zavzema se za šolo kot prostor enakih možnosti – prepričana je, da mora znanje presežati socialne razlike. S predanostjo, znanjem in človečnostjo pomembno prispeva k prihodnosti mladih – in družbe kot celote.

EN-KNAP - ZAVOD ZA ORGANIZACIJO IN IZVEDBO KULTURNIH PRIREDITEV LJUBLJANA

Zavod En-Knap je že tri desetletja osrednji motor sodobnega plesa pri nas. Pod umetniškim vodstvom Iztoka Kovača, prvega dobitnika nagrade Prešernovega sklada za sodobni ples, je v Ljubljani vzpostavil močno produkcijsko, ustvarjalno in mednarodno prepoznavno institucijo, svoj dom pa našel v Centru kulture Španski borci na Zaloški cesti 61. Zavod skupaj s Španskimi borci z več kot 600 dogodki na leto ustvarja prostor sodobnih uprizoritvenih umetnosti, celoletni festival Plesna Vesna pa uveljavlja mlado evropsko produkcijo sodobnega plesna. En-Knap ni le promotor umetnosti – je prostor dialoga, povezovanja in preseganja meja, ki sodobni ples postavlja v središče kulturnega utripa Ljubljane.

PLAKETE GLAVNEGA MESTA LJUBLJANE ZA LETO 2025

MIHA KRALJ

Miha Kralj je pionir elektronske glasbe v Sloveniji – vizionar, ki je s svojim albumom *Andromeda* že leta 1980 utiral pot v zvočna prostranstva. Naslovna skladba albuma je postala simbol Planice in dolga leta spremljala počasne posnetke poletov, njegova glasba pa je zazvenela vse do Sovjetske zveze. Kralj je pred samostojno kariero igral v mnogih ljubljanskih zasedbah, med drugim v skupinah Dekameroni in Prah, in ustvaril uspešnice, kot je *Sava šumi*. Napisal je tudi vrsto skladb za druge umetnike ter ustvaril glasbo za filme in dokumentarne oddaje. Od leta 2014 njegova elektronska zvočna krajina ponovno navdihuje vse, ki verjamejo v moč zvoka in pogum ustvarjalnosti.

GERONTOLOŠKO DRUŠTVO SLOVENIJE

Gerontološko društvo Slovenije že več kot 55 let sooblikuje spoštljiv in vključujoč odnos do staranja. Kot nevladna organizacija v javnem interesu s strokovnim znanjem, izobraževanjem in programi podpore prispeva k izboljšanju kakovosti življenja starejših in njihovih družin. Povezuje strokovnjake različnih področij, ozavešča javnost ter je zanesljiv partner MOL pri ustvarjanju starosti prijazne skupnosti. »To priznanje pomeni čast, a tudi odgovornost. Namenjeno je vsem našim članom, sodelavcem, prostovoljcem in vsem, ki soustvarjajo skupnost, v kateri so starejši spoštovani, slišani in aktivno vključeni,« pravi predsednik Amir Crnojevič. Njihov prispevek pa sega onkraj mesta – v temelje medgeneracijskega sožitja.

KARL POLLAK

Karl Pollak je arhitekt, urbanist in dolgoletni skrbnik mestne identitete. Več kot štiri desetletja je posvetil urejanju javnega prostora, 35 let pa obnovi več kot 650 spomeniško pomembnih stavb v okviru programa Ljubljana – moje mesto. Njegovo delo temelji na sodelovanju z lokalno skupnostjo, umetniki in stroko, s katerimi je oživil številne ljubljanske ulice in trge. Vključen je bil v mednarodne projekte, zavzemal se je za dostopnost prostora in aktivno širil zavest o pomenu kulturne dediščine. »Z nagrado želim počastiti tudi vse sodelavke in sodelavce v okviru programa Ljubljana – moje mesto, kjer je šlo za izredno timsko delo,« pravi in dodaja, da so nam predniki zapustili izjemno stavbno dediščino, ki jo moramo ohraniti za prihodnje rodove.

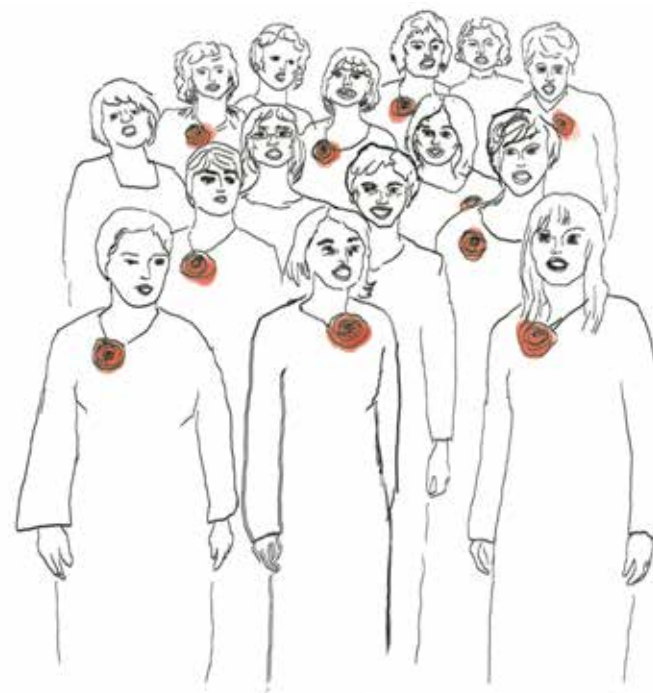
DR. VIKTOR GRILC

Dr. Viktor Grilc je življenje posvetil znanosti, izobraževanju in svoji skupnosti. Bil je profesor kemijskega inženirstva, doktoriral v Veliki Britaniji ter desetletja delal na Kemijskem inštitutu v Ljubljani. Ob akademski poti je vseskozi soustvarjal tudi družbeno in kulturno življenje domačega Podgrada pri Ljubljani. Je ustanovitelj Kulturnega društva Podgrad, pobudnik proslav, več pohodnih poti in domoznanske sekcije, ki raziskuje dediščino kraja. Zavzeto je spodbujal tudi prepoznavanje lokalnih dosežkov in soustvaril lokalno priznanje ostrovrhar leta. Njegovo delo povezuje znanost z ljubeznijo do domačih korenin. V vsem, česar se loti, išče smisel, znanje in skupno dobro – z roko, ki daje, in umom, ki povezuje.

ŽENSKI PEVSKI ZBOR ROZKA USENIK, KUD ŠENTVID NAD LJUBLJANO

Ženski pevski zbor Rozka Usenik, poimenovan po mladi Stanežičanki, ki je leta 1944 izgubila življenje, že skoraj 50 let z nežnim glasom povezuje ljudi. Od leta 1975 – zbor so ustanovila dekleta iz Stanežič in bližnje okolice – so pevke nastopale po vsej Sloveniji in tudi v tujini, sodelovale z različnimi glasbenimi skupinami ter prejele več priznanj na tekmovanjih. Njihov repertoar sega od renesanse do sodobnih skladb, pevke pa s toplino razveseljujejo tudi varovance domov za starejše. Redno pripravljajo letni koncert in se udeležujejo srečanj zborov oziroma jih tudi same organizirajo. Njihova srčnost, predanost in ljubezen do petja se čutijo v vsaki skladbi – preprosto zato, ker pojejo s srcem.

GLEDALIŠČE GLEJ

Gledališče Glej, najstarejše neinstitucionalno gledališče v Sloveniji, že od leta 1970 ponuja oder za sodobno, drzno in angažirano gledališko umetnost. V njem so svojo pot začeli številni danes uveljavljeni ustvarjalci. Glej je eksperimentalno gledališče, ki temelji na kolektivnem delu, raziskuje nove produkcijske modele in spodbuja družbeno odgovorno umetnost. Svoja vrata na Gregorčičevi 3 redno odpira mladim avtorjem, posega v javni prostor in sodeluje v evropskih mrežah. »Nagrada je velik poklon vsem ekipam in vodstvu, ki so ga soustvarjali skozi njegovo zgodovino. Hkrati je tudi opomnik sedanji ekipi, kako dragocena je njegova dediščina, kako edinstvena je njegova zgodovina in kako pomembno je, da ji ostanemo zvesti, a hkrati drzni,« je ob tej priložnosti povedala Barbara Poček, predsednica društva Gledališče Glej.

MILENA ZUPANČIČ IN DR. DANILO TÜRK

ČASTNA MEŠČANA LJUBLJANE 2025

Čestitamo ob prejemu naziva častna meščanka Ljubljane!

Najlepša hvala. To je izjemno lepo priznanje, ki ga sploh nisem pričakovala. Vsako priznanje je drago-ceno, ampak to je nekaj posebnega, pomeni, da v svojem življenju nisem bila popolnoma neopažena, in mi res veliko pomeni. Po rodu res nisem Ljubljanka, ampak v smislu imena in priimka pa se je Milena Zupančič rodila v Ljubljani. Vse moje umetniško, igralsko življenje, pa tudi družbeno, vse to se je zgodilo v Ljubljani. Začelo se je v Ljubljani in končalo se bo najbrž tudi v Ljubljani. Kadarkoli sem kam šla, vedno sem izhajala iz Ljubljane in vedno sem se v Ljubljano rada vračala.

V Ljubljani ste živeli dolga leta, potem pa ste se vrnili na Gorenjsko. Ne glede na to ste še vedno Ljubljanka, kajne?

Zagotovo sem Ljubljanka! In ne samo to; mislim, da sodim v tisto skupino ljudi, ki res dobro pozna Ljubljano. Že od študentskih let, ko sem prišla sem, sem živela praktično na vseh koncih Ljubljane, zato poznam vse, od Štepanjskega naselja, Viča, Šiške do Bežigrada in Centra. Ljubljano štejem za svoje mesto. Zdaj že vrsto let živim na dveh koncih. Na Gorenjskem, kjer sem se rodila in kjer sem doma, ter v Ljubljani. Nikakor ne bi mogla zdržati samo doma, bila bi nesrečna. Leta in leta sem bila v Ljubljani, ampak lepega dne se mi je zazdelo, da moram to svoje življenje obrniti na dve strani, če želim v igralskem življenju zdržati tako dolgo. Ker v Ljubljani se dogajajo eni pogovori in ljudje, potem pa grem na deželo, v svojo malo vas, in tam se s povsem drugačnimi ljudmi pogovarjam popolnoma druge stvari. To dvojno življenje, ta kombinacija mi zelo ustreza. Se pa s tem čisto nič ne zmanjšuje moja privrženost ali ljubezen do Ljubljane.

Kaj Ljubljana ima, česar druga mesta nimajo?

Zelo mi je všeč, ko je gospod Türk, s katerim sva skupaj postala častna meščana, rekel, da je Ljubljana mesto po človeški meri. Ravno ta izraz sem velikokrat uporabljala, ko sem potovala po svetu. Vedno sem rekla: Ljubljana je majčkена, res majčkена v primerjavi z velikimi mesti, ampak je tako krasna, ker je narejena po človeški meri. Veste, fino je nekaj časa biti v New Yorku, tako na kratko. Jaz sem vedno uživala tam, ampak nikoli

»KADARKOLI SEM KAM ŠLA, VEDNO SEM IZHAJALA IZ LJUBLJANE IN VEDNO SEM SE V LJUBLJANO RADA VRAČALA.«

ne bi zamenjala Ljubljane za New York. Pa tudi za Beograd ne, čeprav grem zelo rada tja, včasih sem tam tudi veliko delala. Saj je krasno, ampak samo za nekaj dni. Večkrat sem rekla, da tuje dežele zmeraj občudujemo, ljubimo pa samo svojo. To je dejstvo. Všeč nam je to ali ono mesto, ampak na nobeno nisi čustveno vezan tako kot na Ljubljano oziroma na svoj rojstni kraj.

Z dr. Türkem sta vsak na svojem profesionalnem področju dosegla sam vrh. Imata morda vajini področji delovanja kakšno skupno točko?

Dr. Danilo Türk na hitro vskoči v pogovor: »Politiki smo amaterski igralci ...« (smeh) Milena v smeju odgovori: Veste kaj, ne vsi, mnogi pa ...

Ne morete si predstavljati, kako zelo prisotna je politika v igralskem poklicu. Zelo so prisotne »ljubezni« ali pa »neprijateljstva« do določenih politikov. Večkrat so bile tudi priložnosti v predstavah, ko smo lahko naše občinstvo na to, kar so nekateri, sicer redki politiki želeli ustvariti, lepo opomnili in spomnili na določene stvari.

Ste prva dama slovenskega gledališča. V svoji karieri ste ustvarili številne nepozabne gledališke in filmske vloge, poleg tega ste aktivni tudi na drugih področjih. Lahko vseeno izberete dosežek, na katerega ste najbolj ponosni?

Težko bi v ospredje postavila samo enega. Poleg gledališča sem se ukvarjala tudi z drugimi stvarmi. Hvala bogu, da sem imela toliko časa, včasih se prav čudim, od kod sem ga vzela. Skoraj 13 let sem bila Unicefova ambasadorica in tega sem se lotila z enako resnostjo in poštenostjo kot teatra. Ampak teater je fantazija, tako malo v narekovanjih, to pa je bila gola resničnost. Oboje sem počela z enako strastjo, odgovornostjo in skrbjo.

V prvem planu pri meni je zagotovo ogromno število predstav, filmov. Tu sem pustila tudi največ svoje notranjosti in izkušenj. Veliko časa so mi vzele tudi stvari, ki sem jih počela poleg igralskega, in za nobeno mi ni žal. Med drugim sem bila članica ženske vlade v senci. Čeprav se lahko danes to sliši smešno, ampak ko je bila izvoljena prva slovenska vlada, so bili v njej sami moški. Niti ene ženske ni bilo zraven, zato so na Delu na povsem demokratičen način oblikovali vlado v senci, sestavljeno iz samih žensk, in jaz sem bila ministrica za ekologijo in mir. Tudi to vlogo sem zelo resno vzela in se zavzeto lotila dela. Recimo na mojem področju je bilo tudi vprašanje Blejskega jezera, saj so hoteli zraven njega na novo narediti umetno jezero. O tem je bilo veliko razprav, še v Bonnu sem na svetovnem forumu o vodah imela govor na to temo. Skratka, to ni bil hec, bilo je resno delo, poleg

»LJUBLJANA JE BILA MENI VEDNO VŠEČNA.«

ostalega seveda. Tudi take stvari so me gradile, vse sem zelo resno jemala, ni mi bilo odveč in to zame ni bila postranska naloga.

Kje pa ste našli čas in energijo za vse to?

Tega pa še danes ne vem! Ampak je kar šlo. Res imam, žal, samo enega otroka, hčerko, ki je veliko časa preživela z mojo mamo. Čeprav sem imela urejeno varstvo, sem imela slabo vest in z vsake predstave sem šibala domov. Če bi imela več otrok in bi morala sama skrbeti zanje, zagotovo ne bi mogla početi vsega tega. Občudujem vse, ki delajo. Važno je, da migaš, tako z glavo kot s telesom. Ves čas!

Kateri pa je vaš najljubši del Ljubljane? Kam najraje zahajate?

V Ljubljani so bile moje poti zelo enake, iz enega teatra v drug teater, pa na Viba film in na televizijo. Rada se spominjam, kako smo zahajali v gostilne, ki jih danes ni več. Ena naših najbolj priljubljenih je bila gostilna Jesih. Pa Smrekarjev hram, ki je bil samo čez cesto od akademije, in ga tudi ni več. To so bile dobre gostilne, ki so bile pogosto naše pribežališče. Cele noči smo preživljali tudi v klubu književnikov, ko so se tam zares zbirali književniki in umetniki. Torej, moja Ljubljana so bile gostilne, teater, televizija in film. Spomnim se, da mi je bila že takrat Ljubljana zelo všeč. V časih, ko smo lahko vsake toliko zahajali v Trst, je bilo tam vse v lučeh, ko smo prišli nazaj v Ljubljano, pa je bilo vse temno. Ampak danes Ljubljana ni več temna! Ljubljana je svetla, to je krasno, ampak tudi tista Ljubljana ni bila, da bi jo vrgli preč. Kar hočem povedati, je, da je bila Ljubljana meni vedno všečna.

Kaj vam v življenju največ pomeni?

To je res težko vprašanje, ampak tukaj jaz nisem čisto nič inovativna, niti moderna. Največ mi pomeni otrok, to je jasno. In pa zdravje, tega se zares zaveš, ko ga enkrat izgubiš. To je pa to.

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN IN PREBERITE ŠE INTERVJU Z DR. DANILOM TÜRKOM.

Dr. Danilo Türk je v svoji izjemni karieri med drugim Sloveniji utrl pot v svetovno diplomacijo. Bil je prvi veleposlanik Republike Slovenije pri Organizaciji združenih narodov, predsedoval je Varnostnemu svetu OZN in bil pomočnik generalnega sekretarja te organizacije. Pet let je bil predsednik Slovenije. Je zaslužni profesor na Pravni fakulteti v Ljubljani, ves čas pa je aktiven tudi na drugih področjih življenja. Odslej pa je še častni meščan Ljubljane.

Čestitke, dr. Türk, častni meščan Ljubljane! Najlepša hvala! To je unikatno priznanje. Človek z leti dobiva različna priznanja, ki so vezana na poklic ali na neko vrsto dejavnosti, to pa je popolnoma samostojno priznanje, ki ga prejmejo redki posamezniki za zelo različna področja delovanja in za izkušnje, ki jih imajo. Izjemno sem počaščen, ker ga dobivam priznanje v družbi z Mileno Zupančič, našo veliko dramsko umetnico. In naposled, zame, ki sem po rodu iz Maribora in že več kot 40 let živim v Ljubljani, je to res nekaj posebnega. Na ta način sem nenadoma res priznana Ljubljančan – če lahko uporabim malce štajerske ironije!

V Ljubljano ste prišli ob začetku študija.

Že kot gimnazijec sem vedel, da bom šel študirat v Ljubljano. Potem sem se v Ljubljano tudi priselil in se tu poročil. Veliko kasneje sem kot prvi slovenski veleposlanik pri Organizaciji združenih narodov in kot pomočnik generalnega sekretarja OZN 13 let živel v New Yorku. V tistem obdobju so me mnogi spraševali, od kod sem, in Slovenijo sem jim na kratko opisal z dvema podatkom. Prvi je bil ta, da smo Slovenci že leta 1584 dobili celovit prevod Biblije, se pravi, da smo med najstarejšimi evropskimi narodi s kompletnim prevodom Biblije in torej kulturno formiran narod. Drugič, da imamo glavno mesto, kjer v centru nimamo generala na konju, ampak pesnika romantične dobe z muzo. To je precej drugače, kot je običajno v evropskih prestolnicah. Povabil sem jih v Ljubljano, ki je kulturno mesto, ni pretirano veliko in je urejeno po človeški meri. Je mesto visoke kulture, to se vidi v kulturnih institucijah in dosežkih, gledališču, glasbi, likovnih umetnostih in tako naprej. Pa seveda zlasti po tem, da je na glavni točki v središču mesta upodobljen pesnik. Na Ljubljano se človek zelo naveže, in ko sem ugotovil, da je prišel čas za vrnitev iz New Yorka, je bilo jasno, da grem v Ljubljano in da se bom tu spet ustalil v stanovanju, iz katerega sem odšel v Ameriko. Spremljam tudi razvoj mesta in zelo me zanima, kako bo uspela prenova železniške postaje ter kakšni bosta podoba in funkcija nastajajoče Emonike.

Kaj ste najbolj pogrešali v času, ko ste službovali v New Yorku?

V Ljubljani je vse pri roki. Stanujem v centru Ljubljane. Če tako stanujete, vam je vse pri roki. Peš greste v gledališče, na koncert, v trgovino,

»PRAV JE, DA LJUBLJANA VZDRŽUJE ZELO JASNO PODOBO VELIČINE MESTNEGA PRAZNIKA.«

na železniško postajo. Karkoli je, je po človeški meri. Nasprotno pa v New Yorku ni nič po človeški meri, vse je daleč in vedno je neka logistika. Tudi danes sem prišel peš, imamo se lepo in peš bom šel tudi domov. Veste, Ljubljana je mesto po meri človeka, tudi če stanujete zunaj centra. Kadar je treba, se po mestu peljem z mestnim avtobusom in je to popolnoma lepo in v redu. Zelo mi ustreza tak način bivanja.

Ljubljana pa ima še eno značilnost. Je geografsko središče naše države, ki jo sestavljajo različne regije, Ljubljani pa uspeva napraviti sintezo vsega, saj tu živijo ljudje, ki so z vseh koncev Slovenije in čutijo Ljubljano kot svoje mesto.

Ste zaslužni profesor na Pravni fakulteti. Kako gledate na mlade? Nam bodo utrl pot v nov svet?

To je zahtevno vprašanje. Sem optimist. Mislim, da so mlade generacije danes zelo razgledane, tudi zelo domoljubne, zato nimam nobenih strahov glede tega, da bi zapravile, kar je bilo do zdaj narejenega. Mislim, da bodo mladi dali nove dimenzije vsemu, kar smo doslej naredili. Zagotoviti pa jim je treba ustrezen prostor, jim dati možnost, da naredijo svoje stvari.

Ustvarili ste bogato kariero, s svojim delom ste pomembno zaznamovali OZN, bili ste slovenski predsednik, ste mednarodno priznan pravni strokovnjak, če naštejemo le nekatere vaše funkcije. Lahko morda izberete dosežek, na katerega ste najbolj ponosni?

Človek, kakršen sem jaz, doživi stvari, ki niso planirane. Zame je bilo posebej pomembno, da sem dobil priložnost predstavljati Slovenijo na diplomatski svetovni sceni in kasneje kot predsednik republike.

9. maj, ko praznuje Ljubljana, je dan osvoboditve. 80 let po koncu druge svetovne vojne se zdi, da je sporočilo miru in medsebojnega spoštovanja pomembno bolj kot kadarkoli. Kako vi gledate na ta praznik?

To je prav gotovo velik praznik miru, saj so se takrat v Evropi končali vojaški spopadi. Sožitje, ki ga imamo danes, moramo varovati in ne dovoliti, da ga ogrozijo ali pa da se z manipulacijami ustvarja politična korist, ki vključuje razvrednotenje zgodovine. To ni dobro in zato mislim, da je zelo pomembno, da so datumi, kot je 9. maj, resnično spoštovani. Prav je, da Ljubljana vzdržuje zelo jasno podobo veličine mestnega praznika. Okrog 9. maja poteka veliko aktivnosti, ki so ljudem všeč in pri katerih radi sodelujejo. To ustvarja varovalno plast.

Sicer pa moramo biti zaskrbljeni, saj je Evropa danes v stanju velike zmešnjave, velike zmede. To,

»V LJUBLJANI SEM SE V VSAKEM TRENUTKU POČUTIL SVOBODNO.«

da se ne priznavajo prispevki, ki so bili plačani tudi s krvjo, da se poskuša revidirati, popravljati zgodovina, ni dobro. S tem se ni igrati! Politične sile bi morale biti malo bolj previdne, da s svojimi interesi ne gredo predaleč.

Ena od osrednjih prireditev ob mestnem prazniku je pohod po Poti spominov in tovarištva. Ste se kdaj pridružili pohodnikom?

Spremljal sem čas nastajanja in označevanja Poti spominov in tovarištva. Velikokrat sem prehodil dele poti, na pohodih pa žal nisem bil, saj sem bil veliko časa v tujini. Pot spominov in tovarištva je dragocena pridobitev in všeč mi je, da je v vseh desetletjih ta koncept ostal pri življenju in da je pot vse leto v uporabi, da to ni samo spomenik, ampak rekreacijska površina, ki je ljudem na voljo ves čas. Tja večkrat peljem svoja vnuka, velikokrat smo tudi kolesarili. To je super!

Kateri je vaš najljubši del Ljubljane?

Najraje imam obrežje Ljubljanice, oba bregova od Šušarskega do Šempetrskega mostu. Tu se odlično počutim, velikokrat grem na sprehod. In pa seveda Tivoli za nordijsko hojo. Hodim od Figovca do Čada in nazaj. Približno šest kilometrov in pol. To so krasne površine. Kot sem že rekel, Ljubljana je po meri človeka. Ker živim v centru, ne potrebujem avtomobila za vožnje po Ljubljani, vse lahko opravi peš ali z mestnim avtobusom.

Kaj vam v življenju največ pomeni?

Če bi moral odgovoriti z eno besedo, bi rekel svoboda. V vsakem trenutku lahko rečem, da sem se v Ljubljani počutil svobodno. To se mi zdi zelo pomembno. Ne glede na to, ali so bili časi takšni ali drugačni, kot oseba se lahko človek v Ljubljani vedno počuti svobodno. V času mojega življenja v Ljubljani nikoli ni bilo čutiti nekega duha nesvobode. Seveda so na politični ravni lahko kdaj bili tudi napetost, konfliktnost in določen pritisk, ampak če si hotel svobodno živeti, si lahko v Ljubljani svobodno živel. Vedno je bilo tako in tudi danes je to še vedno tako.

Zahvale junakom

Dan civilne zaštite, ki ga praznujemo 1. marca, je priložnost, da se zahvalimo vsem, ki s predanostjo, znanjem in srčnostjo skrbijo za našo varnost in nam pomagajo v nesrečah. MOL ob tem dnevu posameznikom, skupinam in organizacijam, ki s svojim delom pomembno prispevajo k sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, podeljuje plakete in zlate listine, s katerimi sporoča, da v našem mestu cenimo pogum, požrtvovalnost in pripravljenost pomagati. Predstavljamo vam letošnje prejemnike priznanj, ki izjemno pripomorejo k oblikovanju varne in solidarne skupnosti, na katero smo lahko še kako ponosni.

ANDRAŽ GERŠAK

Inženir geologije Andraž Geršak na Zavodu za gradbeništvo dela predvsem na področju preučevanja, meritev in ocenjevanja stabilnosti terena ter spremljanja poškodb na različnih zahtevnih infrastrukturnih objektih. S svojim znanjem, izkušnjami, zavzetostjo in požrtvovalnostjo je posredoval pri reševanju več kot 10 plazov, podorov in ob drugih intervencijah, ko je bilo njegovo mnenje odločilno za ukrepanje reševalnih služb in kasnejšo sanacijo. »Hiter odziv je ob nesrečah ključen, saj gre za aktivne dogodke, pri katerih lahko škoda napreduje, s tem pa poleg posesti in objektov ogrozi tudi človeška življenja,« je povedal. S svojim pristopom je večkrat dokazal, da je pravi človek, na katerega se lahko zanesemo.

RADIOKLUB PAPIR VEVČE

Klub, ki s strateške točke na Žagarskem vrhu, kjer so zgradili Dom radioamaterjev, zagotavlja zanesljive radijske zveze ob naravnih in drugih nesrečah, letos praznuje 60 let delovanja. V sodelovanju z MOL pomembno prispeva k sistemu civilne zaštite, redno usposablja kader, sodeluje na vajah ter skrbi za dostopnost in pripravljenost ključne opreme. Neprecenljivost njihovega dela poudarja tudi predsednik Radiokluba Papir Vevče Damjan Žibert, ki pravi: »Komunikacija je pomembna zaradi prenosa bistvenih podatkov, ki so v teh kritičnih časih koristni predvsem za tiste, ki vodijo reševanje.« Oni torej skrbijo, da informacije pridejo do tistih, ki jih najbolj potrebujejo, in to takrat, ko je to najbolj nujno.

IV. IZMENA GASILSKE BRIGADE LJUBLJANA

Ob letošnjem požaru v Dijaškem domu Ivana Cankarja je IV. izmena Gasilske brigade Ljubljana pokazala izjemno pripravljenost in pogum ter omogočila varno evakuacijo 363 dijakov, od tega 45 iz najbolj ogroženih prostorov. Kljub zahtevnim razmeram jim je uspelo preprečiti širjenje ognja in zaščititi tako premoženje kakor tudi življenja. Za takšno odzivnost pa ni dovolj samo pogum. Klemen Zupančič, eden izmed gasilcev, ki so sodelovali v akciji, nam je zaupal, da morajo najprej narediti šolo za poklicnega gasilca, sledijo pa še dodatna usposabljanja in vsakodnevni treningi znotraj enote in v izobraževalnem centru. Vsaka uspešna intervencija torej temelji na urah in urah usposabljanja in vaj ter na predanosti, zaradi katerih nas uspešno rešujejo.

SAMO GOSTIČ

Dolgoletni član Civilne zaštite MOL je že od zgodnje mladosti zapisan alpinizmu, kot strokovnjak za vrhno tehniko pa se je v začetku devetdesetih let priključil enotam civilne zaštite v mestu Ljubljana. Po poklicu gradbenik je leta 1999 postal član štaba OIMŠCZ I. sektor Center, nato pa član štaba CZ MOL, kjer deluje kot strokovnjak na področju gradbeništva. S svojim bogatim znanjem velikokrat priskoči na pomoč ob porušitvah ali poškodbah stavb. Vodje intervencij se nanj lahko zanesejo pri oceni nujnosti umika stanovalcev in ustreznosti stavbe za nadaljnje bivanje, pripravlja pa tudi predloge za interventne sanacije objektov. Njegove odločitve so strokovno utemeljene, premišljene ter pogosto ključne za zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja. Poznajo ga kot umirjenega, preudarnega in zanesljivega človeka, ki v zahtevnih razmerah ohranja trezno glavo in je vedno pripravljen priskočiti na pomoč.

Ljubljana

9. maja

pred 80 leti

Franc Cerar, Jože Kološa, Marjan Pfeifer, Slavko Smolej, Rudi Stopar, Edi Šelhaus, Nande Vidmar, Rudi Vavpotič so bili nekateri od vidnejših fotografov, ki so spremljali konec vojne in katerih fotografije se večinsko hranijo v fotografski zbirki Foto Slovenija Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije.

Kukavica, prepoznavni glas ljubljanskega radia, se je znova oglasila 9. maja 1945, skupaj z izjemno pomembno in dolgo pričakovano novico: nemški okupator je bil pregan iz Ljubljane. Prebivalci Ljubljane so množično pričakali partizansko vojsko s cvetjem in navdušenjem ter slavili konec druge svetovne vojne.

Slovenski poročevalec, glasilo Osvobodilne fronte, je dan prej, 8. maja 1945, objavil vest z naslovom Brezpogojna kapitulacija podpisana! V prispevku je sporočilo zavezniškega vrhovnega poveljstva v Reimsu, ki je posredovalo novico, da je bila 7. maja 1945 v zgodnjih jutranjih urah, natančneje ob 02:41 po evropskem času, podpisana brezpogojna kapitulacija Nemčije.

9. maja 1945 je izšla tudi slavnostna številka Slovenskega poročevalca, v kateri preberemo vzklike in pozdrave zmagoviti Rdeči armadi, jugoslovanski vojski, pozdrave slovenskim partizanom in partizankam ter zastopnikom armad zavezniških držav. Pod portretno risbo Josipa Broza Tita je bila objavljena pesem Otona Župančiča Osvoboditelj v pozdrav. Časopis je seznanil prebivalce Slovenije z dogodki zadnjih dni, predvsem z imenovanjem in sestavo narodne vlade Slovenije v Ajdovščini. Člani vlade so se 10. maja 1945 predstavili slovenskemu narodu z balkona univerze. Množica je tedaj s transparenti napolnila Kongresni trg skoraj do zadnjega kotička.

**NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!**

Navdušenost in veselje ob prihodu partizanskih enot v Ljubljano 9. maja 1945

Foto: Franc Cerar, hrani Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije

Foto: Rudi Stopar, hrani Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije

Foto: Rudi Stopar, hrani Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije

Množica ljudi je pričakala prihod partizanske vojske v središču Ljubljane 9. maja 1945.

Zborovanje ob prihodu narodne vlade Slovenije v Ljubljano 10. maja 1945

Foto: Rudi Stopar, hrani Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije

Foto: Pirnat – Potrč, hrani Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije

Žalna slovesnost 12. maja 1945 v ljubljanski stolnici za partizanskimi borci, padlimi med drugo svetovno vojno

Mladina z Ledine

Marija Terezija je s Splošno šolsko naredbo uzakonila obvezno šolstvo v habsburški monarhiji. Tako je leta 1855 v Ljubljani začela delovati prva javna enorazredna deška šola. Njena naslednica, Osnovna šola Ledina, letos praznuje 170 let od ustanovitve.

Učencev je bilo najprej le 56, po 20 letih pa že 380. Mestno deško šolo so selili kot mačka mlade. Končno je stavbo zanj narisal arhitekt Jaromir Hanuš. Šolo so zgradili ob robu tedaj še nepozidanega območja ljubljanskih travnikov na Ledini, natančneje na križišču Poljske in Kravje ulice, danes Komenskega in Kotnikove. Imela je dve nadstropji s tremi učilnicami in spremljevalnimi prostori. Šolski vrt je bil še posebej velik in lep. Za potrebe poučevanja prirodoslovja so na njem posadili drevesa, obdelovali so gredice z vrtninami, imeli so ribnik in čebelji panj.

Ključki novega poslopja deške šole so bili 4. oktobra 1889 slovesno predani ravnatelju Andreju Praprotniku. Do druge svetovne vojne so – le dečke, kakopak – poučevali slovenski in nemški jezik, pisanje, računanje, risanje, telovadbo, petje, zemljepis, zgodovino, priropisje in verouk. S tablo, kreda in šibo. V rušilnem ljubljanskem potresu šest let po odprtju stavba ni bila poškodovana.

V Osnovno šolo Ledina so se preimenovali leta 1958 in takrat pod svoje okrilje vzeli še bolnišnično šolo. To je tista plemenita šola, katere 23 učiteljev zagotavlja individualno učno pomoč bolnim otrokom tam, kjer se zdravijo, dokler se ne vključijo nazaj v svoje šolsko okolje.

Danes Osnovno šolo Ledina na Komenskega ulici 19 obiskuje 400 učencev, ne bistveno več kot nekoč, a poučujejo jih vse prej kot s šibo. Je EKO šola, UNESCO šola, KULTURNA šola, SIMBIOZA šola in ZDRAVA šola. V njenih prostorih se prepletajo vse plasti časa, od Franca Jožefa do parkirišča za otroške skiroje in imenitnega kletnega prostora, kjer se igrajo čisto prave Temnice in zmaje. Ob rednem pouku, šolskih tekmovanjih, varovanju stavne dediščine, klekljanju, recikliranju, petju v zboru, druženju s starostniki in rednem učenju temeljnih postopkov oživljanja pa prirejajo tudi bolnišnične olimpijske igre, na katerih se učenci bolnišnične šole srčno in pogumno pomerijo z otroki Osnovne šole Ledina. Ni kaj, ko sodelujemo, zmagujemo!

Ustvarjalna velesila

Selitev v nov dom je veliko lažja s pisanimi odtenki domiselnosti in ustvarjalnosti. Katie Mulligan jih je prinesla s seboj iz Kanade in z njimi prellila prepoznavne ljubljanske vedute. Fotografinja je za izhodišče svojega dela izbrala urbanistične bisere in jih z izvirno interpretacijo ovila v živahne barve, v katerih se zrcali njena iskriva osebnost.

Kako se je porodila ideja, da stavbe, kipe in druge simbole, ki jih domačini doživljamo kot vsakdanje, preoblečete v poživljajoče barvne odtenke?

Slovenski prijatelji so mi namignili, da se vedem kakor večna turistka, saj sem vedno znova osupla nad vsem, kar to mesto ponuja. Morda se Slovenci sploh ne zavedate, na kakšnem rajskem koščku sveta živite. Zadnjič sem se v sosednji uličici Zgornje Šiške sprehodila skozi špalir cvetočega drevja. Roza-bele krošnje so me kot vizualno umetnico odpeljale v paralelno dimenzijo. Občudovati vse okoli sebe v pristnih podobah je velikanski privilegij, ki ne sme postati samoumevnost. Upam, da tega otroško navdušujočega zanosa ne bom nikoli izgubila in bom še naprej z največjim nasmeškom na obrazu delila pozdrave med nizanjem korakov. Medtem ko se brez pričakovanj in utrujajoče prizme kritičnega opazovalca ozrem kvišku, da v fotografski objektiv ujamem mogočne hiše, se v igrivi domišljiji utrnejo prebliski, da bi z malce grafične spretnosti te mogočne betonske dame lahko osvežila v živobarvne gospe. Tako je nastala spletna stran sloveniart.si in zbirka fotografij z naslovom Kotički Ljubljane. V njej denimo Hauptmannova hiša na Prešernovem trgu 1 postane pokončno postavljena čokolada, za katero marsikdo ne ve, da jo je imel v lasti trgovec z barvami. Te so že davno zbledele s pročelja.

S temi fotografijami nam dajete možnost, da na našo deželo pogledamo skozi vaše oči. Se bistveno razlikuje od rodne Kanade?

Večkrat sem že slišala prisodobo, da je Slovenija nekakšna Kanada v malem. S tem bi se celo strinjala, le da bi dodala še širino kanadske družbene raznolikosti, a se tudi ta tukaj s časom bohota. Vedno več je priložnosti, da vsakdo najde svoj izraz. V tem koncu Evrope je tudi premagovanje razdalj zelo lahkotno. Na severu Amerike, torej v Ottawi, kjer smo živeli, se na morje, v gore in druga mesta odpravimo z večurnim letom. Smo se pa naučili živeti z naravo. Obiski medvedov so del kulture sobivanja.

So se na vaše barvno ustvarjalno delo odzvali tudi zdomci?

Na moje veliko presenečenje je odziv Slovencev v Kanadi in njihovih potomcev spodbuden. To, da je nekdo, ki se je rodil na oddaljeni celini, tako močno začutil in dojel njihove korenine, jim ogreje srce.

Ljubezen moža Roberta, prekaljenega bobnarja iz Velenja, vas je najprej pripeljala v Slovenijo na poročni obred in slavlje, nato pa še na vsakoletne obiske. Nazadnje je padla ideja, da se sem preselite kot družina. Je bilo težko zapustiti dom?

Vsak odhod je čustven izziv, vendar je pretehtal razum. S soprogom se nama je zdelo pametno, da bi najina sinova odrasčala v tem izjemnem okolju. Z jezikom se še malce lovim, vendar sta mi otroka v veliko pomoč. Centralna lokacija omogoča pestro izbiro izletniških dogodivščin. Da ne omenjam gradov, ki se vam zdijo nekaj vsakdanjega, tujcem pa pričarajo občutek pravljčnosti in bogate zgodovine. Nekaj čarobnega je v tem, da lahko na terasi srkaš opojno kavico in z globoko hvaležnostjo ugotavljaš, da je bila selitev najboljša odločitev.

»TUKAJ JE ŽIVLJENJE PRECEJ BOLJ LAHKOTNO KOT NA DRUGI STRANI ATLANTIKA.«

Kanada se je v zadnjem času izkazala kot prava velesila. Kako to občutite kot njena državljanka?

Priznam, da sem zaradi tega res srečna. Vendar mi kanadski potni list ne odpira vrat kar sam od sebe. Najprej moraš biti človek širokih nazorov in srčne topline, da bi te kjerkoli na svetu vzeli za svojega. Biti Kanadčanka je vsekakor privilegij, ki ga prepoznajo tudi Slovenci in mi dovolijo, da med prilaganjem na nove okoliščine ohranim svoje bistvo. Tukaj je življenje precej bolj lahkotno kot na drugi strani Atlantika.

Srce skupnosti na Ptujski ulici

Sredi Bežigrada v mirni ulici, kjer se čez dan sprehajajo šolarji in se ob večerih sliši klepet stanovalcev na balkonih, stoji blok, ki je letos navdušil vse mesto. Meščanke in meščani Ljubljane so letos v okviru akcije Za lepšo Ljubljano prvič sami predlagali svoje favorite za naj blok, nato pa blok na Ptujski ulici

26, ki ga je strokovna komisija uvrstila v finale, za zmagovalca izbrali z glasovanjem na spletu.

Letošnji naj blok, že deveti po vrsti, je bil zgrajen leta 1964 in ima 22 stanovanj. Je odličen primer tega, kako s skupnimi močmi in predanostjo stanovalcev nastane zgledna bivalna skupnost. Leta 2023 so izvedli temeljito prenovo – naredili so novo toplotno izolacijo, fasado, zamenjali

okna, prenovili ogrevalni sistem, izolirali podstrešje, tako da je stavba pridobila energetska izkaznico C in sodoben videz, z vsem skupaj pa zagotavlja udobnejše bivanje. Redno skrbijo tudi za urejene in čiste skupne prostore. Za svojo prizadevnost bodo stanovalci prejeli plaketo in zastavo naj blok, 20 sadik vrtnice Ljubljana ter ugodnejšo ponudbo elektrike Energetike Ljubljana za skupne prostore.

Drevored leta

Naziv drevoreda leta 2024 je osvojil prav poseben biser v industrijskem okolju, to so rdečelistni ringloji na Brnčičevi ulici v Črnučah. Ta drevored, ki si je pridobil vzdevek cvetoče slive na Brnčičevi, ni samo estetski okras ulice, temveč čudež, ki vsak začetek pomladi ponudi razkošno predstavo barv. S svojimi rožnatimi cvetovi in temnimi listi ustvari dih jemajoč kontrast s sivo industrijsko okolico in deluje kot nežna razglednica narave sredi mestnega vrveža.

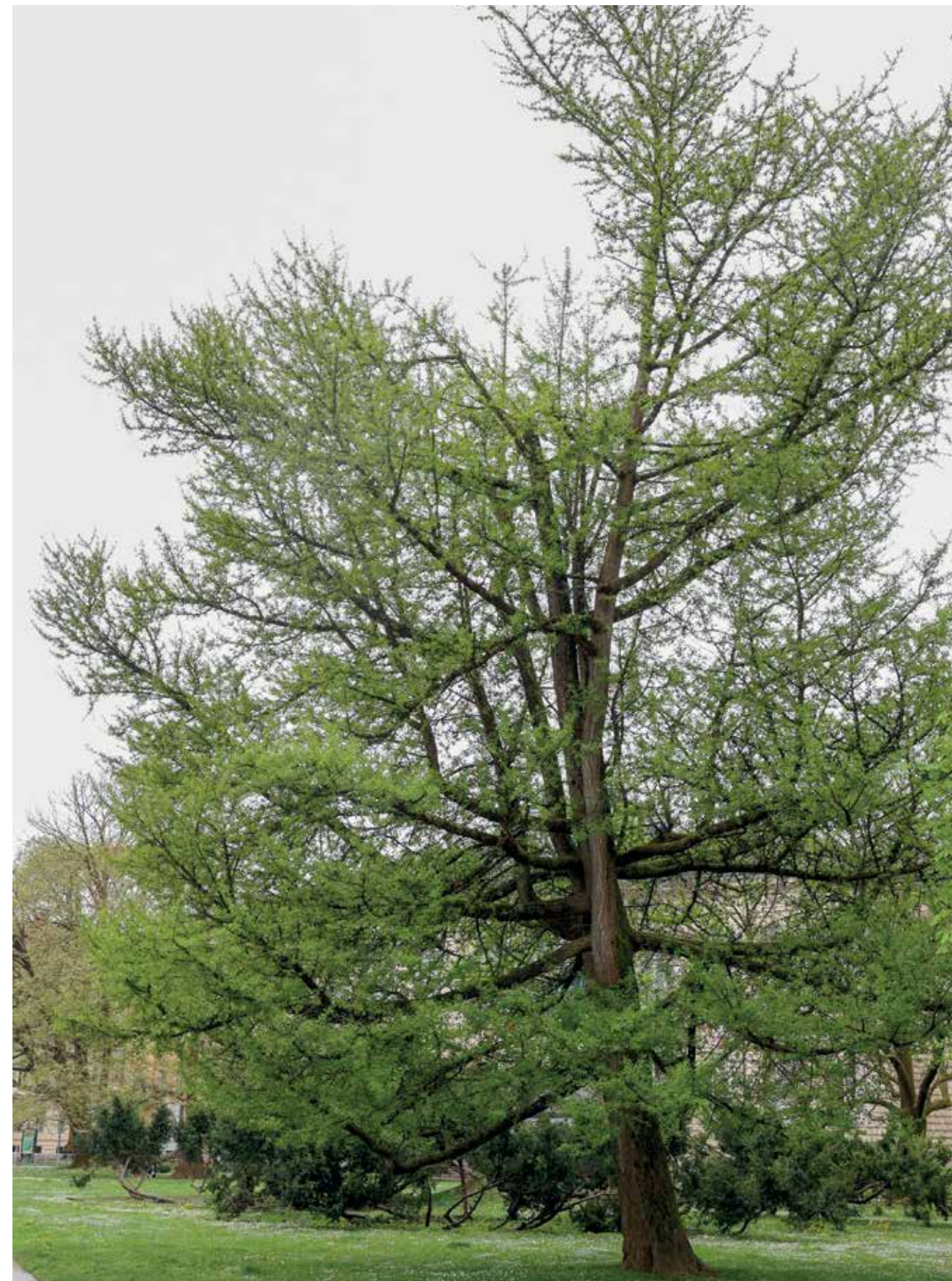
Drevoredi niso samo lepi, zagotavljajo tudi senco, boljši zrak in prijetnejši ambient za meščanke in meščane. So tihi spremljevalci mestnega življenja, ki s svojo prisotnostjo blažijo mestni hrup in vročino.

Drevo leta

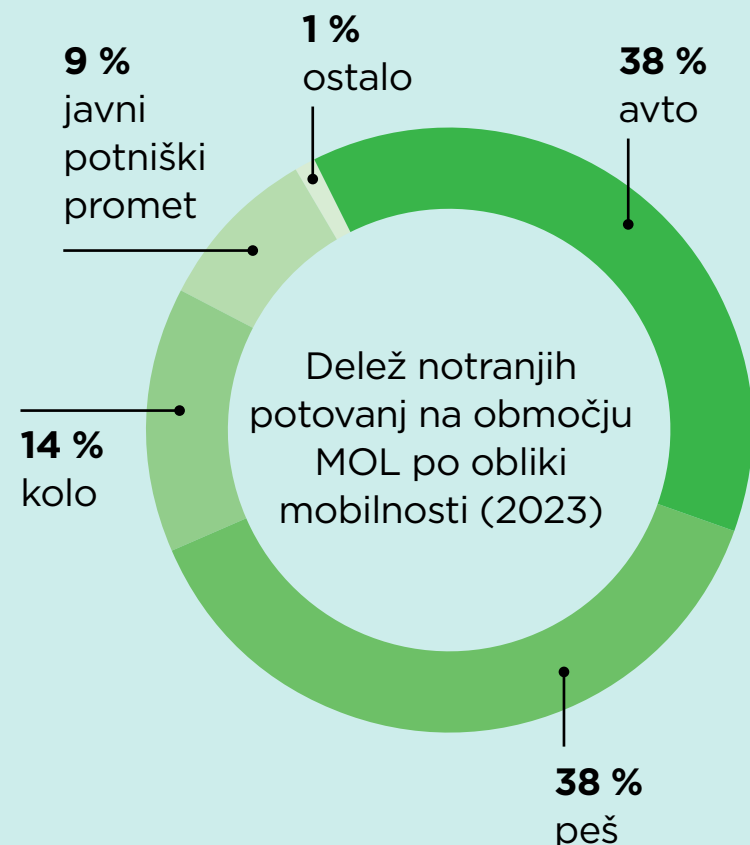
Ljubljancani smo izbrali! Drevo leta 2024 je postal čudoviti ginko, ki kraljuje v Valvasorjevem parku. To drevo nas očara v vsakem letnem času; spomladi se prebudi v sveže zelenih tonih, poleti nas razvaja s prijetno senco, jeseni pa zažari v zlato rumeni barvi kot majhno sonce sredi mesta. Njegovi listi so kot drobne pahljače, ki nežno zatrepetajo v poletnem vetru, pod njimi pa se vedno najde prostor za kratek oddih ali preprosto občudovanje narave sredi mesta.

Omenjeni ginko pa je tudi simbol vztrajnosti in naše skrbi za zelene kotičke mesta. Z njim slavimo vsa drevesa Ljubljane, ki nam lepšajo vsakdan ter ustvarjajo boljši zrak in prijetnejše okolje. Izbor drevesa in drevoreda leta je le ena izmed mnogih pobud MOL, s katerimi ohranjajo mesto zeleno in prijetno za življenje.

Z avtom, avtobusom, kolesom in peš

Za pripravo nove celostne prometne strategije je MOL najprej izvedla raziskavo potovalnih navad v naši mestni občini in širši Ljubljanski urbani regiji. Iz pridobljenih podatkov lahko razberemo, da še vedno velikokrat sedemo v osebni avtomobil, a vendar narašča tudi število poti, ki jih opravimo peš ali s kolesom. Naj bo to spodbuda za spremembe, ki jih lahko dosežemo skupaj.

PETER LIPAR

predstojnik Prometnotekniškega inštituta na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo UL

Kako potujemo po mestu

Po desetih letih smo letos zopet opravili podrobno analizo potovalnih navad prebivalcev MOL in širše Ljubljanske urbane regije (LUR), izvedeno med 2000 gospodinjstvi. Z njo smo zabeležili načine, namene in trajanje potovanj ter rabo prevoznih sredstev. Pridobljeni podatki, ki smo jih primerjali s stanjem iz leta 2013, bodo temelji za oblikovanje nove celostne prometne strategije MOL in LUR.

Začnimo s podatkom, da je več kot 20 odstotkov gospodinjstev v MOL brez avtomobila, 75 odstotkov pa jih ima največ enega. Kljub temu se 38 odstotkov notranjih potovanj opravi z avtomobilom, kar kaže na neoptimalno rabo vozil. Dnevno z avtom povprečno opravimo od tri do štiri potovanja, kar presega številke iz večjih evropskih mest, kot so London, Berlin in Pariz. To je lahko posledica večje odvisnosti od avtomobila in slabše dostopnosti alternativ.

Struktura oblik potovanja ostaja podobna kot leta 2013, kar je ob rasti prometa in potovanj dejansko pozitiven trend. Ljubljana se glede nizke stopnje uporabe osebnega avtomobila med evropskimi mesti uvršča zelo visoko – takoj za Salzburgom. Notranja potovanja so dobro razporejena med hojo, kolesarjenjem in motoriziranimi prevozi, skladno s cilji prometne politike.

Naš največji izziv ostajajo potovanja med občinami – osebni avtomobil je pri teh skoraj brez alternative. Sistemov P+R je sicer vse več, a še niso dovolj učinkoviti. Za resnejši premik bosta potrebni širitev in modernizacija javnega prevoza, zlasti za dnevne migracije iz okoliških občin.

Zaposleni opravijo polovico vseh potovanj, upokojenci pa kar 40 odstotkov, kar zahteva prilagojene prometne rešitve za obe skupini. Pri upokojencih sta ključnega pomena varnost in dostopnost. Delež pešcev je velik, predvsem pri krajših poteh. Narašča delež kolesarjenja, predvsem na srednjih razdaljah od enega do devetih kilometrov, kjer dosega do 25 odstotkov. Ob tem pa je premajhen delež potovanj z javnim prevozom – tako v primerjavi z drugimi mesti kot v razmerju do potreb prebivalcev.

Povprečna zasedenost osebnega avtomobila je nizka – od 1,34 do 1,48 osebe, kar je podobno kot v mestih zahodne Evrope, a še vedno nizko glede na cilje trajnostne mobilnosti. Skrb zbujajo tudi podatki, da avto uporabljamo že pri poteh, krajših od enega kilometra, medtem ko delež javnega potniškega prometa ostaja majhen celo pri daljših razdaljah. Kolesarjenje je najmočnejše na srednjih razdaljah, pešačenje prevladuje pri krajših.

DELEŽ PEŠCEV JE VELIK, TUDI DELEŽ KOLESARJENJA NARAŠČA.

Več kot 50 odstotkov uporabnikov je zadovoljnih s kakovostjo mestnega avtobusa LPP, več kot 80 odstotkov z možnostmi za hojo, nad 50 odstotkov pa je zadovoljnih tudi z možnostmi za kolesarjenje. Podpora uživajo ukrepi, kot sta širjenje območij za pešce (70 odstotkov) in con umirjenega prometa ter vlaganje v kolesarsko infrastrukturo. Navdušenje nad skiroji pa je zelo šibko. Zanimiv kontrast pomeni tudi velika podpora več parkiriščem (70 odstotkov) in širjenju cest (75 odstotkov), kar kaže na nejasnosti pri razumevanju ciljev trajnostne mobilnosti.

Potovalne navade prebivalcev MOL in LUR so nad evropskim povprečjem, predvsem po številu dnevnih poti in odvisnosti od osebnega avtomobila. Razlogi so predvsem v velikem deležu dnevnih migrantov in nezadostni ponudbi javnega potniškega prometa. Kljub primerljivosti z evropskimi mesti pri uporabi nekaterih oblik potovanja pa zaostajamo predvsem pri javnem potniškem prometu. Anketni odgovori kažejo podporo trajnostnim ukrepom, hkrati pa tudi paradokse – željo po več cest in parkirišč. To potrjuje potrebo po strokovno vodenih odločitvah in boljši ozaveščenosti javnosti o posledicah izbire na področju prometa in okolja.

MARKO PETERLIN

Inštitut za politike prostora

Ogledalo prometne politike

MOL je sredi marca predstavila rezultate raziskave o potovalnih navadah prebivalcev Ljubljane in okoliških občin. Tretja izvedba obsežne ankete, ki s svojo znanstveno strogostjo ponuja zanesljiv vir podatkov za usmerjanje prometne politike mesta, potrjuje znano dejstvo: ljudje se vse več premikamo – a ne vedno v pravo smer.

Najbolj zanimive so primerjave z anketo izpred desetih let. Med letoma 2013 in 2023 so se zgodile mnoge spremembe, na katere mestna prometna politika nima neposrednega vpliva. Za skoraj 24 odstotkov se je v Sloveniji povečalo skupno število registriranih cestnih vozil, za enak odstotek pa tudi število delovno aktivnih prebivalcev v Ljubljanski regiji. Za skoraj pet odstotkov se je povečalo tudi število prebivalcev v Ljubljani, v okoliških občinah pa za štiri odstotke. Kako pa so se spremenile prometne navade?

Prva ugotovitev je, da se je od leta 2013 število vseh poti, ki jih dnevno opravijo prebivalci Ljubljane in okoliških občin, povečalo za 14 odstotkov. To je več, kot je naraslo prebivalstvo, a manj, kot je zraslo število registriranih vozil in delovno aktivnih prebivalcev. V Ljubljani in predvsem v okoliških občinah opravimo več poti kot v drugih mestih po Evropi, a o razlogih za to lahko za zdaj bolj ali manj le ugibamo. Več poti pomeni več prometa, več zastojev, višje družbene stroške, večje obremenitve za okolje, zato bi bilo zelo koristno podrobneje razumeti vzroke za povečanje in sprejeti ukrepe, s katerimi bi število poti lahko zmanjšali.

Druga ključna ugotovitev raziskave je še bolj skrb zbujajoča. Javni potniški promet,

ki bi moral biti hrbtenica učinkovite mobilnosti v mestu, močno izgublja. Medtem ko je skupno število vseh opravljenih poti močno zraslo, je število poti, opravljenih z avtobusom, v MOL upadlo za okoli 25 odstotkov, v strukturi vseh oblik potovanj pa se je njihov delež s 13,3 odstotka v letu 2013 zmanjšal na le 8,8 odstotka v letu 2023. Gotovo je svoj pečat pustila pandemija covida-19, ko je Slovenija v nasprotju z drugimi državami javni promet povsem ustavila, a razloge za upad je vendar treba iskati globlje. Že pred pandemijo se ponudba javnega prometa v Ljubljani ni izboljševala. Avtobusi so vozili čedalje redkeje, čakalni časi so se podaljševali. Tudi skupno število prevoženih kilometrov LPP kaže, da ne sledi niti rasti prebivalstva v Ljubljani, kaj šele povečanju števila poti. Korak nazaj je tu velikanski in potreben bo zelo resen napor, da bi se upadanje deleža javnega prometa vsaj ustavilo. Treba bo močno povečati število prevoženih kilometrov v avtobusnem prometu, to pa pomeni več avtobusov, več voznikov in tudi višje stroške za mestni proračun. A če pogledamo na zadevo z drugega vidika, gre pravzaprav za prihranke: stroški gradnje novih cest in vzdrževanje obstoječih so na letni ravni nekajkrat višji kot pa subvencija za javni promet.

KOLESARJI SO V MESTU DOBRODOŠLI.

Tretja pomembna ugotovitev raziskave pa je vendarle spodbudna. V desetih letih se je obseg poti, opravljenih s kolesom, v Ljubljani povečal kar za 41 odstotkov, delež kolesarjenja med drugimi oblikami mobilnosti pa se je z 11 odstotkov povzpela na 13,7 odstotka. To je spodbudno v vidika trajnostne mobilnosti, še bolj spodbudno pa je, da se rast ujema s povečano skrbjo za kolesarje in vlaganji v kolesarsko infrastrukturo. Postopno širjenje mreže kolesarskih stez, stojala za kolesa, sistem BicikeLJ in drugi ukrepi so kolesarjem dali vedeti, da so v mestu dobrodošli. In Ljubljanci smo to sporočilo slišali.

Anketa nam kaže, kje smo in kam pelje pot. A hkrati nam daje jasen signal, da lahko zavijemo tudi drugam. Čas je, da se mesto končno odloči tudi za preboj v kakovosti javnega prometa. Potniki bomo gotovo sledili.

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališča MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Vse, kar je dobrega na svetu

Sprehodite se z nami po Odprti kuhni, ki je iz kulinarčne tržnice prerasla v družabni epicenter prestolnice. Že 13 let lahko tam vsak petek srečate in doživite vse, zraven pa še kaj dobrega pojedete in popijete.

Veliko je pisarn v našem mestu, ki gostijo različna podjetja, okoli 11. ure pa prej raznolike teme, s katerimi se ubadajo v njih, zamenja eno skupno vprašanje: »Kaj bo danes dobrega za kosilo?« Od ponedeljka do četrтка se potem sodelavci odpravijo do enega od tistih petih gostincev v bližini ali odprejo posodice iz domače kuhinje, v petek pa je vprašanje enostavno: »Kdaj gremo na Odprto?« Podobnemu protokolu sledijo tudi številni, ki delajo v predmestju, prijatelji iz srednješolskih in fakultetnih klopi, pa tudi družine, ki rade dobro jedo.

Skoraj sto odstotkov možnosti je, da bi se družba sešla pri postaji BicikeLJ, od koder se že razteza pogled na XXL ponev z Jezerškovim šmornom, ali pa še malo prej na Tromostovju – dveh neuradnih vstopnih točkah na ta kulinarčni podij. Aplikacija z zemljevidi lahko ostane izklopljena, tudi če ne veste natančno, kako priti do tja. Do Pogačarjevega trga vas bo namreč poleg vonjav, ki se širijo po stranskih ulicah, vodila tudi zvočna kulisa vrveža, ki sporoča, da se v mestu nekaj dogaja.

Ko vas od cvrčanja, brbotavega klepeta, vrtečih se loncev, cingljanja zvoncev na kolesih in funk glasbe loči le še nekaj ali nič korakov, tako pridede do točke, ko se tudi uradno začnejo cediti sline. »Was haben ihr hier?« (Kaj imajo tukaj?) se sprašuje mlad nemški turist poleg mene, vzdušje ljudi, zbranih med stojnicami, pa dobro povzame tudi Španka z »¡Esto se ve bien!« (Tole je videti dobro!) Že sekundo zatem zavije k stojnici Vaški žlikrofi Tončič, medtem ko mladega Nemca izgubim z radarja, pa me premami grška taverna Lyra, znanilka poletja in novost Odprte kuhne.

»Želimo pričarati vzdušje, kot ga imamo doma na peloponeški obali. Nismo profesionalni kuharji,« pove njena simpatična lastnica Labriní Athanasopoulou. Doktorica fizike, ki je leta 2011 v Ljubljano prišla zaradi študija, se je nekaj let kasneje zaradi vzporedne ljubezni do kuhanja znašla pred veliko karierno dilemo, ali fizika ali taverna. Kakšna odločitev je padla, je očitno, danes s slovensko-grško ekipo uspešno vodi svojo restavracijo na Zaveški ulici 6. Mimogrede, ko reče »doma«, ima v mislih okoli 80 ljudi v hiši. »Takrat je treba biti še posebej inovativen,« doda. Kaj pa je največji hit njihove stojnice doslej? Gyros v treh okusih, na meniju pa se seveda najde tudi musaka.

Ne glede na to, ali ste turist v domačem mestu ali turist, ki je prvič v našem mestu, se s sprehodom med stojnicami te gurmanske tržnice podate na pravo kulinarčno popotovanje. Ko prehodite Odprto kuhno, prehodite svet. »Tako izvirni znamenitosti nisem bil priča še nikjer,« o svojem prvem vtisu pove Rinor iz Makedonije, ki je v mestu dva dni.

Če se vam zahoče čez planke, lahko s Skuhno, kjer v popolnem sožitju bivata portoriški sendvič s platanom, banano, in pravo babičino kosilo iz Zimbabveja, naenkrat skočite na to in ono celino. Tu je še dobro uveljavljeni indijski Namasté, medtem ko se gre na domačo hrano po korejsko k Ogam Korean Restaurant. Lahko ostanete tudi malce bližje, pri sosedih Italijanih z novinci Pronto! Focacceria, po madžarske langoše pa vam ni treba več v Lendavo, temveč le do stojnice Langoš Atelier. Ko se krog sklene, nas pot z ljubljanskimi miškami pripelje nazaj domov.

**NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!**

**KO
PREHODITE
ODPRTO
KUHNO,
PREHODITE
SVET.**

Če si – tako kot veliko turistov – zaželite pohoda po okusih Slovenije, pa se le ustavite pri eni izmed naslednjih gostiln: pri Francu, Mihovcu in Grabarju pokusite naše stare dobre klasike, pripravljene na sodoben način, pri Mari pa se preverjeno je najboljši pražen krompir.

Moj osebni rekord naročil imajo trenutno trofi s tartufi Domačije Lisjak 1956, v katerih kremast okus z notami prekuhanega belega vina pleše na testeninah al dente.

Druga pomembna tema takoj za izbiro mamljivega grizljaja, tik pred »čin čin« in »dober tek« je, kam se uvesti. Odkar so organizatorji pred Stolnico in Kresijo postavili dolge klopi, je možnost, da bi ostali brez svojega sedeža, majhna. Stopnice na Pogačarjevem trgu pa medtem še vedno ostajajo sinonim za ta tradicionalni sezonski dogodek.

Nekateri ponudniki imajo tudi visoke mize, na primer Brina Mixology, znana po novi dimenziji koktajlov. Tam švigamo mimo kopice mladih, saj je novost strašno v trendu, podobna vrsta pa se vije tudi na dveh hip lokacijah, in sicer pri burgerjih Smash ter

Piccoli. Slednja ima v naši prestolnici tri štabe – picerijo na Gornjem trgu 20, café na Trgu mladinskih delovnih brigad 1 in še en diamant, ki ga razkrijemo čez tri povedi. »Mi se imamo vedno odlično, ljudje so kjut, zunaj smo, nimamo se kaj pritoževati,« pove Anina Peric, ustanoviteljica omenjene franšize. Letos so bili pogumni z uvedbo ocvrte burrate, nadaljuje, sicer pa se z okusi obračajo po sezoni. Kmalu tako prihajajo še šparglji s panceto, poleti pa lahko pričakujemo tudi morebiten vpliv breskev. Anina Peric se podpisuje tudi pod novi Maus bar na Galusovem nabrežju 27. Od kod ji motivacija za vse, kar počne? Rada gleda ljudi, kako uživajo, ko se jim postreže kaj dobrega. »Takrat mi brbota v želodcu od veselja,« pojasni.

Ugotavljamo, da so vsi želodci v okolici potešeni, še posebno prijetno se sliši kramljanje upokojencev v kavarni pred pokrito tržnico. Številni medtem ravno zavijajo izza vogala s svežimi šopki potonik. Mimo njih se prebijajo backpackerji s težkim tovorom, ki se skoraj zaletijo v znan obraz naše estrade, na ogled

pa so tudi vsi zadnji modni trendi. Stari center diha na vsa pljuča, Odprta kuhna pa je že zdavnaj presegla svoj prvotni namen povezati ljudi skozi hrano. Postala je namreč pomemben kulturni utrinek našega mesta.

Hkrati je tudi najlepši pozdrav vikendu in prvim temperaturam nad 15 stopinjami Celzija. Gneča, ki je največkrat razlog za pomislek pred prvim obiskom, se lahko hitro spremeni v prijeten vrvež ali naključni klepet s starim prijateljem, iskanje mize pa v pustolovščino ali občutek nostalgije, ko spet ješ pod milim nebom. Še visokim decibelom nekako odpustiš, ko dojameš, da čar tiči prav v njih. Krog se kmalu ponovi z mislijo, da »bi vsi šli še po kaj«.

Zaključimo z nečim sladkim. Čez lužo skočimo na pito z dolenskim melosom. Če smo bolj natančni, na skutno pito, ki se kot nov okus lahko kosa s slivovo. »Super je imeti stik s strankami, vzdušje je čudovito,«

nam zaupa Maja Kumelj, lastnica novomeškega Pie Shopa, ki se je svoje obrti izučila prav v Ameriki. Veliko si poveva, a najpomembnejše ... se je že preobjedla pite? »Edina stvar, ki se je ne morem nikoli najesti,« se nasmeji, medtem ko se v ozadju zasliši Boney M. s skladbo Sunny, kar v slovenščini pomeni sončno. Kako prikladno, kako idilično!

Prav posebno razpoloženje ali vajb, kot radi rečejo pri Smashu, pa doživimo tudi na obisku Odprte kuhne ob sončnem zahodu.

Ta ponuja prvi okus poletnih večerov, ko še bolj zaprija dobra vinska kapljica in pogovor v globino, morda celo ob klapavicah, ki jih strežejo pri Altroké, ali ostrigah na stojnici Restavracije Breg.

V najboljšem, kar ponujajo obedovalnice naše dežele, pa k sreči ne uživamo le Ljubljanci. Kulnarična karavana se namreč redno seli tudi v druga mesta, njen obisk pa lahko tako združite s prijetnim izletom. Pa dober tek!

Ženski nogomet si obeta boljše čase

Ženski nogomet postaja vse bolj priljubljen tudi v Sloveniji. V Prvi slovenski ženski nogometni ligi, ki ima zametke v sezoni 1992/93, igra osem klubov. Po dosedanjih rezultatih končnice je na vrhu lestvice s 57 točkami ŽNK Pomurje, ki je na ženski nogometni sceni že od vsega začetka, sledita pa mu ljubljanska kluba ŽNK Olimpija s 45 točkami in ŽNK Ljubljana z 41 točkami.

Na Atletsko-nogometnem stadionu Šiška na Milčinskega ulici 2 smo si ogledali mestni derbi med Olimpijo v zelenih in ŽNK Ljubljana v modrih dresih, ki se je končal z rezultatom 0 : 1. Tekma se je v vetrovnem in dokaj hladnem vremenu začela precej kaotično. Gledalcev je bilo manj kot sto. Obe ekipi sta v prvih minutah igrali z nekakšno napetostjo in tremo hkrati, tako da so bili moji prvi občutki ob gledanju ženskega nogometa precej zadržani. Potem se je igra razvila, punce so namreč prikazale nekaj dobrih preigravanj in podaj. V prvem polčasu nismo dočakali gola. Igra obeh ekip je bila precej izenačena. Čeprav so imele nogometašice Olimpije večkrat priložnost zabiti gol, tega niso izkoristile. V drugem polčasu pa so nogometašice Ljubljane zaigrale kot prerojene. Igra se je odvijala praktično ves čas samo na eni polovici igrišča, pred golom Olimpije. Vratarka Olimpije Sara Nemet je imela ogromno dela, saj so članice nasprotna ekipe velikokrat poskušale dati gol, a je Sara vse napade uspešno ubranila. V 90. minuti tekme pa ji je žoga vendarle ušla v mrežo. Katja Turk je bila tista, ki je zabila edini gol na tekmi. Gledalke in gledalci smo jo pospremili z glasnimi vzkliki in ploskanjem.

Urška Žganec članice kluba ŽNK Ljubljana trenira že peto sezono. Njene varovanke so stare od 16 do 41 let. Trenirajo petkrat na teden, tekme so običajno ob vikendih. »V prvem polčasu nismo odigrale svoje igre, za Olimpijo zdaj zaostajamo samo še štiri

točke,« nam je po tekmi vidno zadovoljna dejala trenerka. A štiri točke so kar veliko.

Nikola Dobrijevič je bil nogometni trener moških vsaj 30 let. Med drugim so mladinci NK Slovan v samostojni Sloveniji pod njegovim vodstvom postali državni prvaki, treniral je še mladince in člane NK Svoboda Ljubljana, NK Tabor Sežana, NK Radomlje. Še vedno spremlja tekme tako moškega kot ženskega nogometa. Povprašali smo ga, kakšne so razlike v igri nogometa med spoloma. V taktiki ni nobenih razlik, nam je zatrdil. »Je pa moška igra bolj čvrsta, žoga je hitrejša in podaje so močnejše. Ženski nogomet je vsekakor nežnejši,« ugotavlja. »V moškem nogometu se tudi vrti precej več denarja kot v ženskem, je pa fajn, da so začele igrati. Razmere se bodo sčasoma izboljšale,« je prepričan Dobrijevič. »Pozitivno je tudi, da jih večinoma trenirajo nekdanji nogometaši,« še dodaja.

Morda je naklonjenost ženskemu nogometu v Sloveniji v podkastu POPkast še najbolje opisala Ana Milović, ki sodi med najboljše slovenske nogometašice. Nekdanja članica ŽNK Olimpije je lani prestopila v praško Slavijo, igra pa tudi za žensko nogometno reprezentanco Slovenije. Med drugim je povedala, da se obiskanost ženskih tekem ne more primerjati z obiskanostjo moških. Vse je odvisno od tega, koliko posamezne ekipe vlagajo v marketing in promocijo. Skoraj nikjer ni objavljeno, kje in kdaj se igrajo ženske tekme. Ljudje tudi niso pripravljeni

za ženske tekme odšteti toliko kot za moške. V tujini sicer napolnijo stadione, a vstopnice so po pet, 10 ali 20 evrov. Za ogled moških nogometnih tekem je treba dodati še kakšno ničlo. Milijon, vložen v ženski nogomet, pomeni ogromno, moškemu klubu pa enak znesek ne pomeni skoraj nič, saj je tolikšna mesečna plača enega nogometaša. A pri nogometašicah vsak vložen evro pomeni deset korakov naprej.

Še najbolj so ženskemu nogometu naklonjeni v Angliji, kar posledično pomeni visoko kakovost igre. Zato ni čudno, da se je med najboljše enajsterico nogometašic na svetu po oceni mednarodne organizacije FIFPRO (glasovalo je 7000 nogometašic z vsega sveta) uvrstilo kar pet igralk iz Anglije, tri iz Španije in po ena iz Zambije, Kolumbije in Brazilije. A stvari se premikajo na bolje tudi v Sloveniji.

Na Eipprovi se dogaja

Če bi Prešeren danes uzrl Julijo v trnovski cerkvi in zbral pogum, bi jo povabil na Eipprovo, ulico s številnimi lokali, okusi in prelepimi razgledi. Tudi z možem sva tam sedela na zmenku in uživala v večeru ter prijetnem vrvežu ljudi.

Petkovškovo nabrežje je prijeten kraj za druženje, vendar je tam, sploh ob petkih proti večeru, težko najti prosto mizo. Ko sva se čisto po naključju odpravila na zmenek, sva to nekako tudi pričakovala. Odločila sva se za sprehod po mestu in najino van-dranje naju je pripeljalo do Eipprove, ene izmed najstarejših ulic v Trnovem, ki v malce ukrivljenem loku teče od Trnovskega pristana do trnovske cerkve. To je ulica, ki sva jo leta povezovala samo z otroki. Ko sta bili hčerki mlajši, smo se namreč vsako leto udeležili tradicionalnega spuščanja gregorčkov po potoku Gradaščica. Ob potoku oziroma bolj natančno ob obrežju raste drevored mogočnih kostanjev in ob njem poteka Eipprova ulica.

Tokrat sva presenečena ugotovila, da je tam veliko več. Od Sax Puba, ki sva se ga spomnila še iz časov, ko sva bila brez otrok, do restavracije Manna, ki sva jo obiskala ob praznovanju ene izmed obletnic poroke, do drugih restavracij, kavarne, koktajl bara in še bi lahko naštevala. Izbira je tako pestra, da me je zelo presenetilo, ko sem ugotovila, da je v ulici le 19 hiš. Te so bile zgrajene po trnovskem požaru leta 1800, na temeljih srednjeveških zgradb. Od leta 1856 do 1952 se je ulica imenovala Cerkevna, po trnovski cerkvi, ki ves čas stoji v ozadju kot prečudovita kulisa. Na eni strani ta prelepa stavba, na drugi pogled na Ljubljanski grad. Da, vse to se vam odpira, če se usedete za eno izmed miz na Eipprovi.

Trnovske cerkve sicer ne morete zgrešiti, kjerkoli na Eipprovi se znajdete. Prav ta cerkev me vedno spomni na zgodbo o dr. Francetu Prešernu, našem največjem pesniku. Tam naj bi namreč prvič uzrl Julijo Primic in se vanjo takoj, žal nesrečno, zaljubil. Tudi tokrat sem pomislila nanju, morda ravno zato, ker sva z možem v enem izmed lokalov sedela v precej lepšem in bolj romantičnem vzdušju. V nekem trenutku sem pomislila, kaj pa, če bi namesto naju tu sedela onadva. Kaj, če bi se Julija in France srečala danes? Morda bi France le zbral pogum in jo povabil na zmenek. Na Eipprovo. Ona bi težko vzvišeno rekla, da ji tukaj nič ne ustreza. Ugotovila sva namreč, da na Eipprovi vsak najde nekaj po svojem okusu, od hrane do glasbe in pijače. Če bi se res dobila, bi bila njuna zgodba najverjetneje povsem drugačna.

A pustimo Prešerna in Primičevo zgodovini. Sedanjost, pa tudi prihodnost sta na Eipprovi svetli. Obiščite jo in se prepričajte, da tu bije srce Ljubljane, sploh zdaj, ko prihajajo toplejši dnevi in večeri ter lahko posedate na terasi. Pa ne mislim, da bi bila primerna samo kot točka za zmenke. Če sodim po gostih, ki sva jih opazovala, je to kraj za različna druženja, od pijače po službi, kave s prijatelji, hitrega prigrizka pa vse do gurmanske večerje. Ali pa posedite ob prenovljenem perišču, kjer so perice nekoč prale perilo. Danes je to še en prostor, kjer se lahko družite. Še en razlog več, da zviijete na Eipprovo.

GREGORČKI PO GRADAŠČICI

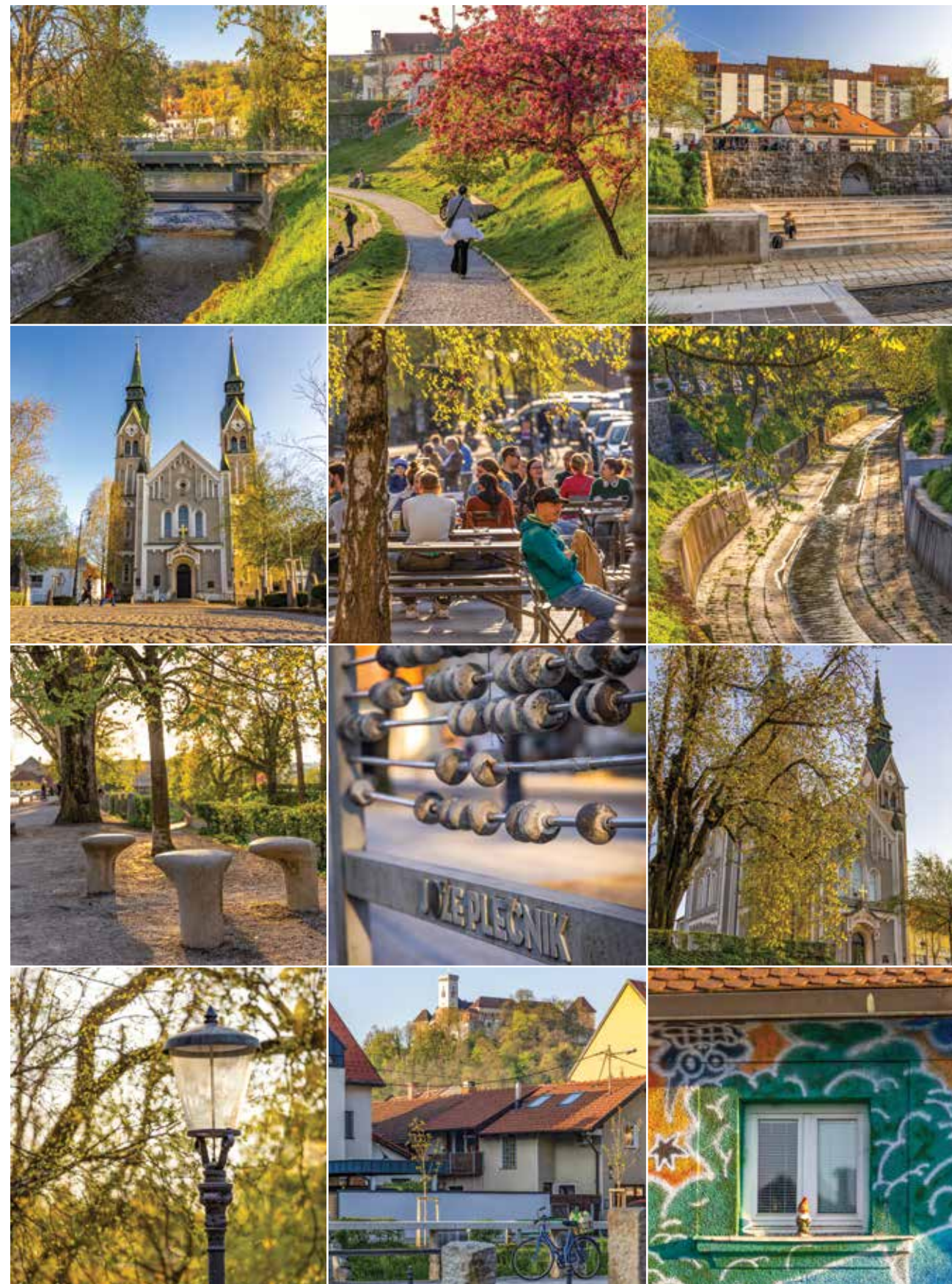
Otroci že 30 let 11. marca po Gradaščici spuščajo doma narejene ladjice s svečkami. Reče se jim gregorčki. To počnemo na dan pred svetim Gregorjem, ko naj bi se po starem julijanskem koledarju začela pomlad. Ta običaj so nekoč ohranjali obrtniki.

PLEČNIKOVA HIŠA

Le lučaj stran od Eipprove, na Karunovi 4–6, stoji Plečnikova hiša, v kateri je najbolj znan slovenski arhitekt živel od leta 1921 do smrti leta 1957. V njej je danes muzej, kjer si lahko ogledate ohranjene bivalne prostore in njegove osebne predmete.

ERNEST EIPPER

Eipprova ulica je to ime dobila leta 1952 po narodnem heroju Trnovčanu Ernestu Eippru oziroma Eyppru (njegov oče je bil Francoz). Maja 1942 so ga, starega komaj 27 let, na vojaškem strelišču pod Golovcem karabinjerji ustrelili kot enega prvih talcev v Ljubljani.

Na potep s čebelami

Med nami živijo v parkih in na vrtovih, na strehah visokih zgradb, ob šolah in kulturnih ustanovah. Čebele so v našem mestu simbol sožitja med naravnim in urbanim, tradicijo in sodobnostjo. Njihov pomen poudarja Čebelja pot v Ljubljani, ki letos praznuje 10-letnico.

Čebelarstvo je bilo v Ljubljani od nekdaj velikega pomena, kar dokazujejo arheološki ostanki prvih naselbin, pa denimo ime naselja Medno pod Šmarno goro, ki je v srednjem veku nosilo ime Medovno. Zanimivo je tudi, da so imele nekoč številne meščanske družine na svojih vrtovih čebelnjake – tudi arhitekt Jože Plečnik, ki ga je zasnoval kar sam.

Ljubljana je v letih 2017, 2019 in 2022 prejela naziv čebelam najbolj prijazna občina. »Ko smo prvič kandidirali na razpisu Čebelarke zveze Slovenije, smo ugotovili, da je ena od kategorij tudi čebeleraska pot. Zato sem leta 2015 zasnovala Čebeljo pot v Ljubljani, ki je več kot zgolj pot od enega do drugega čebelnjaka, saj vključuje tudi kulturno in naravno dediščino, povezano s čebelami. Najprej so pri oblikovanju sodelovala čebelarstva društva, kmalu pa so se nam pridružili še drugi. Danes skupina šteje že 46 članov,« pojasnjuje povod za nastanek te zanimive poti Maruška Markovčič iz Oddelka za varstvo okolja MOL.

Pot zdaj povezuje več kot 35 lokacij po mestu, kjer se odvijajo različne dejavnosti, povezane s čebelarstvom, biodiverziteteto in izobraževanjem. Med pomembnejšimi točkami so Botanični vrt Univerze v Ljubljani, park Tivoli,

Cankarjev dom, Plečnikova hiša in druge kulturne ustanove. Obiskovalci se po Čebelji poti sprehodijo peš ali jo prekolesarijo. Organizirane so tudi različne delavnice, predavanja in vodeni ogledi. Projekt vključuje šole, vrtce, podjetja in prebivalce, ki skupaj skrbijo za čebelam prijazne vrtove, sajenje medovitih rastlin ter promocijo lokalnega medu in drugih čebeljih izdelkov.

Čebelja pot prispeva tudi k večji biotski raznovrstnosti v mestu. S spodbujanjem zasaditev, ki privabljajo opraševalce, in postavitvijo čebelnjakov – v Ljubljani je kar 4500 panjev! – se v mestu ustvarjajo pogoji za življenje različnih živalskih vrst. Ta zelena infrastruktura pozitivno vpliva na kakovost zraka, videz mestnih površin in tudi na dobro počutje prebivalcev. Koristi projekta so res številne, potrjuje Maruška Markovčič: »Iz leta v leto je več lokacij za čebele in tudi čebel je vedno več. Zdaj imamo že večjo gostoto kot v Parizu ali Londonu. Zaradi izobraževanja so tudi čebelarji bolj strokovno usposobljeni. Med drugim pomagamo pri odpravljanju strahu pred roji v mestu, zelo pomembno pa je, da so ljudje spoznali, kako pomembna je pozna košnja – ne le za čebele, ampak tudi druge žuželke. Zanimivo je, da so table

z napisom Pokosili bomo, ko se bodo čebele najedle, zelo priljubljene, saj nam jih veliko poberejo in jih potem opazimo na zasebnih zemljiščih. Koristna posledica je tudi hladnejše mesto, saj smo še na strehah avtobusnih postaj nasadili medovite rastline.«

Čebeljo pot so slavnostno odprli 7. oktobra 2015 v Botaničnem vrtu Univerze v Ljubljani na Izanski cesti 15. Na pot se lahko odpravite tudi ob strokovnem vodenju. Meščanom je ta možnost na voljo brezplačno vsako soboto v maju in vsako prvo soboto v mesecu vse do oktobra. Začetek ogleda je ob 9. uri pred Mestno hišo na Mestnem trgu 1. V koledar si zabeležite še 20. maj, saj svetovni dan čebel tudi v Ljubljani praznujemo z različnimi zanimivimi aktivnostmi. Vsekakor pa si privoščite malo ljubljanskega medu. Podatki analiz medu, pridelanega v mestu, kažejo, da je med zelo kakovosten, čist in pelodno pester, saj imajo v mestu čebele zaradi številnih dreves bogate in raznolike paše.

Več informacij o Čebelji poti najdete na spletni strani **ljubljanasi** v rubriki Moja Ljubljana/ Podeželje/Čebele v Ljubljani.

Kaj storiti, če opazite čebelji roj?

Če opazite čebelji roj, ostanite mirni. Čebel ne poskušajte preganjati ali škropiti. Čebele v roju niso agresivne, ker so običajno osredotočene na iskanje novega domovanja. Vsekakor pa se izognite območju, kjer so se ustavile, in opozorite druge mimoidoče. Pokličite na številko za nujno pomoč 112, kjer bodo informacijo posredovali ekipi čebelarjev, ki skrbi za pobiranje rojev v mestu. Lokacijo rojenja sporočite čimprej, saj se čebele hitro premaknejo. Pobrane roje čebelarji ustrezno oskrbijo in namestijo v sterilne panje, s čimer preprečijo širitev morebitnih bolezni.

PESEM IN PRIJATELJSTVO

Vsak teden ob isti uri v prostorih OŠ Vrhovci zapojejo Florence. Žene, mame, prijateljice, hčere in sodelavke, ki jih družijo ljubezen do petja. Takrat odložijo vse druge vloge in se prepustijo samo eni nalogi – živahnemu prepevanju, ki odmeva daleč naokoli.

Vse se je začelo pred 30 leti, ko se je skupina medicinskih sester z različnih zdravstvenih ustanov iz Ljubljane povezala v pevski zbor. Ker jih je poleg petja družilo tudi njihovo delo, so si simbolično nadele ime po začetnici organiziranega dela medicinskih sester Florence Nightingale. Pod taktirko njihovega ustanovitelja in zborovodje, učitelja glasbene umetnosti Karla Ahačiča, so se razvijale

in zrastle v samostojno Kulturno društvo Florence. Skupaj so posnele tudi zgoščenko z naslovom Vzhajaj sonce.

V treh desetletjih je zbor doživel številne pomembne uspehe in mnoge spremembe. Ko se je junija 2022 Karl Ahačič žal za vedno poslovil, je vlogo zborovodkinje prevzela njegova učenka in mentoriranka Tina Debevec Dragoš. »Vzdušje v zboru je prijetno in delavno,« nam zaupa. Kot vodja zbora se trudi, da je na vajah sproščena klima in da je med vsemi spoštljiv odnos. »V pozitivnem okolju, kjer se od vsakega posameznika pričakuje aktivno udejstvovanje, zbor lažje napreduje,« doda. Florence danes štejejo 20 članic z različnih vetrov, ki uživajo v prepevanju in se vsak teden veselijo srečanja. Iz pevskih pa so se stkale tudi trdne prijateljske vezi.

Zbor vadi enkrat tedensko, po potrebi dvakrat. Pojejo vse od domačih in tujih ljudskih pesmi, umetnih pesmi, sakralnih skladb do bolj popularnih

melodij, zato vsaka vaja zveni malce drugače. Včasih se nežno zibljejo ob umirjenih spevih, drugič odmevajo sveže priredbe slovenskih popevk, ki so jim še posebej blizu. Tina material za zbor izbira glede na zmožnosti pevk in priložnosti, ob katerih nastopajo. Florence s svojim petjem redno bogatijo kulturni utrip mesta in širše. Udeležujejo se revij pevskih zborov, sodelujejo na festivalih, kulturnih dogodkih in celo umetniških razstavah. Z enako predanostjo pojejo tudi v ljubljanskih domovih za ostarele. Tam polepšajo dneve stanovalcem in občasno prikljujejo kakšno solzo spomina ali nasmeh ganjenosti.

Tina Debevec Dragoš bo za vedno v posebnem spominu ostala njihova izvedba pesmi Lipa zelena je, s katero so se poslovile od dolgoletnega zborovodje Karla Ahačiča. S strokovnostjo, neizmernim optimizmom in predanostjo jih je vodil 27 let, zato so koncert ob 30-letnici zbora poimenoval Lipa zeleni. »Ker zbor ves čas raste in

zeleni,« nam pojasni. Slavnostni koncert z gosti, ki bo 6. junija ob 18. uri na OŠ Vrhovci na Cesti na Bokalce 1, bo imel tudi humanitarno noto. Članice zbora bodo del prispevkov namenile Slovenskemu društvu Hospic.

»Ponosna sem, da zbor nadaljuje svojo pot in da raste, saj se vanj vključuje vedno več žensk iz lokalnega okolja in širše,« pravi zborovodkinja. Florence so vedno vesele novih članic, ki začutijo njihovo zgodbo, znajo prislunhiti sebi in drugim ter preprosto uživajo v petju.

Ženski pevski zbor Florence sprejema nove članice. Če želite peti skupaj z njimi, zborovodkinji Tini Debevec Dragoš pišite na elektronski naslov **tina.debevec@gmail.com** ali jo pokličite na telefonsko številko 031/855 868.

FESTIVAL ZNANJA IN ZABAVE

Hiša eksperimentov, prvi in edini center znanosti v mestu, že vrsto let pripravlja privlačne znanstvene aktivnosti in dogodke. Med drugim bodo med 30. majem in 1. junijem na mostovih, trgih in v coni za pešce v središču mesta organizirali že 16. mednarodni Znanstival – festival znanosti, namenjen meščankam in meščanom vseh generacij. Kaj vse se bo dogajalo? Znanstveni šovi, ki jih bodo izvajali Hišini in tuji komunikatorji znanosti, pa delavnice – DRZNI eksperimenti, Vrt eksperimentov na Stritarjevi ulici, kjer se bodo na stojnicah predstavljale še druge institucije s področja promocije znanosti in izobraževanja. V Hiši eksperimentov na Trubarjevi cesti 39 se bodo odvijali znanstveni šovi in zanimiva predavanja. Ne zamudite Busologije – znanstvenega šova v vozečem se avtobusu LPP, in majhnih eksperimentov – Hiške eksperimentov na Tromostovju in še kje. Vsi dogodki Znanstivala bodo brezplačni, novice o njih pa najdete na spletni strani znanstival.si.

Zajček in zmajček v gibanju

Mlad in nadobuden zajček je bister, radoveden in uren, a hkrati tudi raztresen, površen in neroden. Vse mu gre narobe! Še dobro, da mu v slikanici ZMAJČKOV IZZIV dela družbo ljubljanski zmajček, mojster starodavnih veščin, ki pozna vse kотиčke mesta in je za zajčka pripravil športne in miselne izzive. Zajčka vodi skozi učenje temeljnih športnih vrednot, kot so disciplina, vztrajnost, timsko delo, poštena igra in športno navijanje ter urjenje vsakovrstnih gibalnih in športnih veščin. Zmajčkovi izzivi so lahko tudi spodbuda k aktivnemu življenjskemu slogu za male meščanke in meščane. Slikanico, ki je izšla pri založbi Škratelj in sodelovanju z Društvom Timing Ljubljana in MOL, lahko naročite na spletni strani skratelj.org.

Osem ur užitka na Festivalu 202

Ko vas bodo čez nekaj let vprašali, kje ste bili 6. junija 2025, se boste takoj spomnili prvega Festivala 202 in najbolj priljubljenih slovenskih glasbenih izvajalcev na odru ljubljanskih Križank na Trgu francoske revolucije 1. Tega dogodka, ki ga skupaj organizirata Val 202 in Kino Šiška, namreč ne smete zamuditi, če želite uživati ob muziki skupin, kot so Joker out, MRFY, Koala Voice, Jet Black Diamonds in Pantaloons. Pa ne samo to – z bogato ponudbo hrane in pijače bo festival popolna izkušnja za vse čute. Na vsakem koraku vas bo čakalo nekaj posebnega – presenečenja, raznolike igre in prostor za sproščeno druženje. Vstopnice, ki so na voljo na spletni strani eventim.si, hitro kopnijo, zato pohitite, da ne zamudite.

GRAD ODPRTIH VRAT

Grajski dnevi, na katere ste vabljeni 17. in 18. maja, so spomin na leto 1905, ko je takratni župan Ivan Hribar odkupil Ljubljanski grad od državnih oblasti in ga tako rešil pred nadaljnjim propadanjem. V soboto bodo tam oživel miti in legende o zmajih, v nedeljo pa boste doživeli srednjeveške običaje in v sklopu dneva odprtih vrat raziskovali skrite grajske kottičke. Vsi dogodki Grajskih dni so brezplačni, natančen spored pa najdete na spletni strani ljublanskigrad.si.

Še dve angažirani premieri v Mladincu

V Slovenskem mladinskem gledališču na Vilharjevi cesti 11 bodo 16. maja premierno uprizorili predstavo Inkubator v režiji Oliverja Frljiča, ki prek simbolike inkubatorjev in njihove vloge pri zaščiti najranljivejših povezuje začetek življenja s pretresljivo realnostjo vojne v Gazi. 24. maja pa bo na vrsti zadnja premiera v sezoni, to bo 55. člen v režiji Tjaše Črnigoi, ki skozi arhivsko gradivo in osebne zgodbe akterk osvetljuje boj za reprodukativne pravice žensk in zgodovino zapisa pravice do izbire v slovensko ustavo. Začenja se tudi vpis abonmajev za novo sezono – posebej priporočamo medgeneracijski abonma Gledališče ob petih, ki spodbuja dialog med generacijami skozi gledališko izkušnjo. Več informacij o predstavah in abonmajih najdete na spletni strani mladinsko.com.

Zabava za sosede od blizu in daleč

Na Trubarjevi cesti 72 se že mrzlično pripravljajo na Dan soseda, praznovanje soseske in širše skupnosti pred Centrom Rog, na katerega ste z družino in prijatelji vabljeni 7. junija. V Parku izbranih bodo ves dan potekale različne brezplačne aktivnosti od joge in telovadbe do dirk z avtomobilčki, izmenjevalnice rastlin, klekljanja, tekmovanja v vrtenju vretena in popraviljanja koles. Če vas zanima, kako deluje Center Rog, si boste lahko ogledali stavbo, proizvodne labe in projektne studie, na stojnicah pa bodo svoje aktivnosti predstavile številne organizacije, ki delujejo v njegovi neposredni bližini. Za pijačo in prigrizke bo poskrbljeno, saj na pripravljanih delavnicah že pridno varijo kombučo, opoldne pa bo zadišalo tudi s skupnostne mize, ki jo bodo obložili kar sosede in ostali obiskovalci. Dobrodošli!

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

BEŽIGRAD

Popoldne z Igroteko

Na zelenici pred Knjižnico dr. Franceta Škerla bomo praznovali svetovni dan igre. Spoznavali bomo družabne igre, izmenjali puzzle oziroma sestavljanke, si ogledali predstavitev borilne veščine tai chi, ustvarjali čipke in papirnata letala. V knjižnici pa bo med uro pravljic nastala pravljlična dežela. Dogodek je primeren za otroke, mlade, odrasle in družine. V primeru dežja bo celoten program v prilagojeni obliki potekal v knjižnici.

22. maja med 15. in 19. uro

MKL, Knjižnica dr. Franceta

Škerla, Vojkova cesta 87a

ČRNUČE

Koncert pevskega zbora

Svet ČS Črnuče in Mešani pevski zbor Medis KUD SVOBODA ČRNUČE vabita na premierni koncert v Kulturnem domu Črnuče. Program bo popestrila folklorna skupina OŠ n. h. Maksa Pečarja.

29. maja ob 19. uri

Kulturni dom Črnuče,

Dunajska cesta 367

DRAVLJE

Dan ČS Dravlje

ČS Dravlje vabi na prireditev, posvečeno spominu na draveljske taboriščnike na Rabu in medgeneracijskemu sodelovanju društev v Dravljah.

23. maja ob 18. uri

Sedež ČS Dravlje, Draveljska

44, velika dvorana

MOSTE

Moščanski dan sosedov

Vabljeni na osrednji dogodek ČS Moste. Čaka vas pester program športnih in ustvarjalnih delavnic, predstavitev društev in organizacij ter zabaven kulturni program s posebnim gostom presenečenja.

Za vse podrobnosti dogodka spremljajte Facebook stran ČS Moste.

3. junija od 16. ure naprej

Parkirišče pred TE-TOL, Toplarniška 19

POLJE

Dan ČS Polje

Krajanke in krajanje vabimo na Dan ČS Polje. Pripravljamo pestro dogajanje na odru, na stojnicah se bodo predstavili različna društva in organizacije, pozno popoldne pa nas bo zabaval še ansambel Topliška pomlad. Prireditve bo pod šotorom in v vsakem vremenu.

24. maja ob 14. uri

Zelenica za gostiščem Zajčja

dobrava, Novo Polje c. III/27

ROŽNIK

Vičkov dan

Vabimo vas na Vičkov dan, na katerem bodo starši in učenci šole sodelovali v različnih športnih igrah ter izdelovanju didaktičnih igrač.

3. junija

OŠ Vič, Abramova 26

SOSTRO

44. Molniški tek - memorial Milana Briclja

Svet ČS Sostro in Športno društvo Zadvor vabita na 44. Molniški tek. Pripravite tekaške copate, preverite kondicijo in označite v koledarju največji tekaški dogodek v ČS Sostro! Trase za mlade in malo manj mlade so dolge 200 in 400 metrov ter dva, pet ali 10 kilometrov, gozdna trasa za uživače in vztrajne pa 16 kilometrov s približno 400 metri višinske razlike. Prijave sprejemajo prek spleta na prijavim.se in v živo na dan dogodka.

18. maja od 8.30 do 10.30

Start in cilj sta pred Zadržnim domom

Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43.

ŠIŠKA

Dnevi ČS Šiška

ČS Šiška vabi na športne prireditve v okviru Dnevov ČS Šiška. Pripravljajo

pester program, ki si ga lahko ogledate na spletni strani ČS Šiška.

Od 26. maja do 8. junija

Več lokacij

ŠMARNI GORA

Dan ČS Šmarna gora

ČS Šmarna gora vsako leto v mesecu maju praznuje dan četrtn skupnosti. Letos ta dan povezujejo s 50-letnico delovanja Mešanega pevskega zbora KUD Tacen, ki ob tej priložnosti pripravlja spevoigro Tipična slovenska ljubezenska zgodba.

18. maja ob 16. uri (spevoigra) ter

med 17.30 in 19. uro (Dan ČS)

Dvorana Doma krajanov in

gasilcev v Tacnu, Pločanska ulica 8

(spevoigra) in ploščad gasilskega

doma v Tacnu (Dan ČS)

TRNOVO

Dan sosedov

Društvo upokojencev Trnovo in ČS Trnovo organizirata kulturno prireditev Dan sosedov, na kateri bodo sodelovali učenci OŠ Livada, člani pevskih zborov DU Trnovo in DU VIČ, pesnica in pevka Mirjana Šernek in predstavnik Čebelarskega društva Barje Aleš Süssinger. Prireditve bo povezovala Tatjana Mervič.

3. junija ob 16. uri

Cerkev Janeza Krstnika

Trnovo, župnijski vrt

Novice, različne informacije in tudi mesečni napovednik vseh dogodkov v četrtnih skupnostih na območju MOL so na voljo na spletni strani ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtn-skupnosti-v-ljubljani.

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.

Skrivnostni športni in konstruktorski genij

Neizmerni volji in energiji, s katerima je inženir, trener, organizator in mecen Stanko Bloudek lastnoročno spodbujal razvoj slovenskega športa, še danes ni para. Ta izjemni genij, ki bi nam lahko bil vzor in ponos, je še vedno premalo znan in zavrt v tančico skrivnosti.

Življenje in delo Stanka Bloudka sta tako neverjetna in živopisna, da bi si zaslužila muzej, na kratko pa sta predstavljena v preddverju novega Športnega centra Ilirija na Celovski cesti 3. Podrobneje ju raziskuje Tadej Curk, kustos iz Muzeja športa, ki nam takoj pove, da je ohranjen le majhen del mojstrove zapuščine, saj je večina njegovih dokumentov in načrtov zgorela v požaru, ki je leta 1958 uničil njegov biro. Ohranile so se zgodbe, ugibanja in domneve, iz katerih zdaj poskušajo sestaviti zgodbo. »Še celo za znamenito velikanko v dolini pod Poncami smo dolgo raziskovali, kako je nastajala. Začel je Bloudek, nadaljeval Ivan Rožman, dokončal pa jo je spet Bloudek,« pojasni.

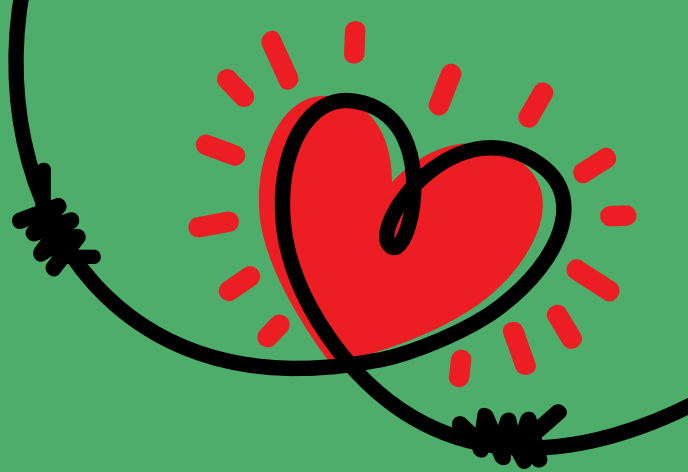
Čudežni deček Stanko se je že v otroštvu, ki ga je preživel v Idriji in na Češkem, oziral v nebo. Uspešni poleti bratov Wright so ga tako navdušili, da je začel tudi sam načrtovati, izdelovati in preizkušati letalske modelčke. Morda je zato šola malce šepala, na gimnaziji v Ljubljani se je boril za pozitivne ocene pri matematiki in fiziki. Šolanje je nadaljeval na slikarski akademiji v Pragi, a se je že po enem letu prepisal na strojni oddelk tehniške visoke šole. Tam je s sošolci konstruiral svoja prva letala in se zaposlil v letalski industriji.

Iz Prage je v Ljubljano prinesel nogometno žogo in leta 1909 ustanovil nogometni klub Hermes. Po prvi svetovni vojni se je ustalil v Ljubljani. Kot predsednik Sportnega kluba Ilirija je spodbujal razvoj nogometa, lahke atletike, plavanja, drsanja in hokeja, igral je tudi tenis in namizni tenis. Bil je slovenski prvak v metu diska, pa trikratni državni prvak v umetnostnem drsanju. S svojim avtomobilom znamke Ford je zmagal na avtomobilski dirki na Ljubelj in se leta 1928 kot umetnostni drsalec udeležil olimpijskih iger v St. Moritzu. Za podjetje Avtomontaža, katerega solastnik je bil, je

skonstruiral cenovno dostopno limuzino triglav, denar pa si je služil tudi s patentiranjem raznih praktičnih izumov.

Slovenci Bloudka najbolj poznamo po smučarski letalnici v Planici, manj znano pa je, da je naredil ali pregledal še približno 100 načrtov za skakalnice v drugih slovenskih krajih, na primer v Šiški in Kamniku, pa tudi v Oberstdorfu in Kulmu. V Ljubljani je zgradil igrišča za tenis, nogometna igrišča, atletske steze in kopališče Ilirija, ki ga je v dvotretjinskem deležu financiral iz lastnih sredstev. Pri vsem tem mu je ostalo še nekaj časa, da je lahko bil predsednik Jugoslovanskega olimpijskega komiteja in Fizikalne zveze Slovenije, pa tudi član Nogometne zveze Slovenije in Mednarodnega olimpijskega komiteja.

Po smrti leta 1959 je legenda o tem genialnem hiperaktivcu iz neznanega razloga potihnila. Resda najboljšim slovenskim športnikom podeljujemo nagrado, poimenovano po njem, v Ljubljani pa še vedno deluje Drsalno-kotalkarski klub Stanko Bloudek. Po drugi strani pa se po njem imenujeta le dve ulici v Sloveniji. Ena v Idriji in druga v Mariboru. Slednjo bi zlahka po dolžini preskočili prvi smučarski skakalci na planiški letalnici.

OBDANA SAMO S PRIJATE STVOM.

Drage Ljubljančanke, dragi Ljubljančani,

iskrene čestitke ob 9. maju, mestnem prazniku!

Pred natanko 80 leti je Ljubljana postala svobodna – osvobojena bodeče žice, ki jo je dušila več kot 1170 dni. Mesto poguma, srčnosti in upanja.

Danes skupaj živimo v **svobodni, solidarni, strpni in tovariški** Ljubljani. V mestu heroj, ki ga povezujeta spoštovanje do preteklosti in zavezanost skupni prihodnosti.

Vabim vas, da praznik obeležimo skupaj – **v soboto, 10. maja**, na tradicionalnem pohodu **Pot ob žici**. Z vsakim korakom bomo počastili spomin in slavili življenje v objemu najlepšega mesta na svetu.

Srečno, draga Ljubljana!

Zoran Janković

župan Mestne občine Ljubljana

Mestna občina
Ljubljana

